

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра дошкільної та спеціальної освіти

ІВАНОВА В.В.

ПРАКТИКУМ З ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Практикум

для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
спеціальності 012 Дошкільна освіта

Мукачево
МДУ-2025

УДК 378.147:373.2.091.33-027.22(072)(076.5)

*Розглянуто та рекомендовано до друку науково-методичною радою
Мукачівського державного університету
протокол №7 від 24.03.2025 р.*

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри дошкільної та спеціальної
освіти №11 від 21.01.2025 р.*

Рецензент

Атрощенко Т. О. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту МДУ

Іванова В. В.

I-18. Практикум з дошкільної педагогіки: практикум для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта / В.В. Іванова: Мукачево : МДУ, 2025. 106 с. (2,98 др.арк.)

Навчальне видання розроблено для забезпечення якісної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до професійної діяльності відповідно до сучасних вимог стандарту вищої освіти за спеціальністю Дошкільна освіта перший (бакалаврський) рівень (2021), з урахуванням інноваційних педагогічних технологій, компетентнісного підходу та принципів особистісно орієнтованого навчання. Містить комплекс практичних занять, що охоплюють ключові аспекти дошкільної педагогіки.

Кожне заняття включає теоретичну (перелік питань для обговорення), практичну (робота в малих групах, аналіз педагогічних ситуацій (кейсів), дискусії, що сприяють активному засвоєнню матеріалу), та підсумкову (рефлексивну) частини, а також завдання для самостійної роботи. Практичні вправи спрямовані на розвиток професійних компетентностей здобувачів, формування навичок аналізу та моделювання освітнього процесу, прийняття ефективних педагогічних рішень.

Видання адресоване здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта, а також викладачам закладів вищої освіти при проведенні практичних занять.

© МДУ

©Іванова В. В., 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	10
ТЕМА 1. Дошкільна освіта в Україні на сучасному етапі	12
ТЕМА 2. Розвиток дошкільної освіти за кордоном	14
ТЕМА 3. Зміст дошкільної освіти і тенденції його оновлення	17
ТЕМА 4. Теорії та фактори виховання і розвитку дитини	20
ТЕМА 5. Гра як провідний вид діяльності дошкільника	26
ТЕМА 6. Редукція гри: причини, ознаки, шляхи подолання	32
ТЕМА 7. Педагогічна діагностика рівня сформованості компетентностей у здобувачів освіти відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти	36
ТЕМА 8. Сутність та основні учасники освітнього процесу в закладі дошкільної освіти	40
ТЕМА 9. Особливості виховання дітей раннього і дошкільного віку	43
ТЕМА 10. Особливості навчання дітей дошкільного віку	61
ТЕМА 11. Планування роботи в сучасному закладі дошкільної освіти	67
ТЕМА 12. Наступність між закладом дошкільної освіти та початковою школою	74
ТЕМА 13. Партнерська взаємодія закладу дошкільної освіти і сім'ї	80
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ЩО ВІНОСИТЬСЯ НА МОДУЛЬНИЙ ТА СЕМЕСТРОВИЙ КОНТРОЛЬ	84
Теоретичні питання	84
Практико-орієнтовані завдання	86
Тесові завдання	88
ФОРМИ, МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ РОБІТ ЗДОБУВАЧІВ	96
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	103

ПЕРЕДМОВА

Дошкільна освіта є фундаментальною складовою системи освіти, оскільки саме в ранньому і дошкільному віці формуються базові когнітивні, соціальні, моральні та емоційні якості особистості. Сучасний етап розвитку дошкільної педагогіки характеризується переосмисленням традиційних підходів до навчання і виховання дітей та впровадженням новітніх технологій у практику роботи закладів дошкільної освіти (ЗДО). У зв'язку з цим особливої актуальності набуває підготовка майбутніх фахівців, здатних забезпечити якісний освітній процес відповідно до сучасних державних стандартів і запитів суспільства.

Практикум з дошкільної педагогіки є однією з обов'язкових дисциплін у підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, спрямованою на формування у здобувачів фахових компетентностей, розвиток педагогічного мислення, оволодіння методами організації освітньої діяльності та виховання дітей раннього і дошкільного віку.

Метою даного навчального видання є сприяння якісній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти шляхом забезпечення їх сучасними методичними матеріалами, що допоможуть сформувати фахові компетентності до організації освітнього процесу в ЗДО.

Завдання практикуму:

- теоретичне обґрунтування сучасних підходів до організації освітньої діяльності в закладах дошкільної освіти;
- формування професійних компетентностей здобувачів у сфері дошкільної освіти;
- розвиток навичок аналізу педагогічних ситуацій та прийняття оптимальних рішень у професійній діяльності;
- опанування методів та технологій навчання й виховання дітей раннього і дошкільного віку;
- засвоєння принципів планування освітньої діяльності відповідно до вимог державних стандартів;
- розвиток рефлексивного мислення та здатності до самоаналізу педагогічної діяльності.

Практикум містить комплекс практичних занять, спрямованих на інтеграцію теоретичних знань і практичної діяльності у сфері дошкільної освіти. Кожне заняття складається з:

- теоретичної частини, що висвітлює перелік питань для обговорення;
- практичної частини, що містить завдання, спрямовані на опрацювання та засвоєння матеріалу;
- інтерактивних форм та методів, які сприяють активному засвоєнню матеріалу (робота в малих групах, аналіз педагогічних ситуацій (кейсів), дискусії, педагогічні майстерні, проектна діяльність).
- Підсумкової (рефлексивної) частини.

Практичні завдання передбачають як індивідуальну, так і групову роботу, що сприяє розвитку комунікативних навичок, уміння працювати в команді, аналізувати педагогічні явища та приймати обґрунтовані рішення. В кінці кожної практичної подано завдання для самостійної роботи.

Навчальне видання адресоване здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта, а також викладачам закладів вищої освіти при проведенні практичних занять.

В результаті вивчення даного курсу здобувач вищої освіти формує компетентності:

Загальні компетентності:

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові компетентності):

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмові результати навчання:

ПР-1. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі;

знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР 4. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-5. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР-7. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей та потреб дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПР-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально- зорієнтоване спілкування з батьками.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Тема 1. Дошкільна освіта в Україні на сучасному етапі

Державно-суспільний характер дошкільної освіти та основні тенденції її розвитку на сучасному етапі. Види і завдання сучасних закладів дошкільної освіти. Предметно-розвивальне середовище сучасних ЗДО. Історія створення програмно-методичних документів для ЗДО. Проблеми та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні.

Тема 2. Розвиток дошкільної освіти за кордоном

Альтернативні педагогічні концепції: вальдорфська педагогіка, педагогіка М.Монтессорі. Дошкільна освіта Німеччини. Дошкільна освіта Франції. Дитячі садки в США.

Тема 3. Зміст дошкільної освіти і тенденції його оновлення.

Освітня програма закладу дошкільної освіти. Види освітніх програм. Спрямованість освітньої програми. Функції освітньої програми: соціальна, кореляційна, правозахисна, економічна, іміджева, бюджетна. Статуси освітньої програми: комплексна, модифікована (корекційна), авторська, альтернативна, експериментальна, регіональна.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ДИТИНА ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ І СУБ'ЄКТ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВИХОВАННЯ

Тема 4. Теорії та фактори виховання і розвитку дитини

Дитина як об'єкт дошкільної педагогіки. Фактори і теорії розвитку особистості дитини. Вікова періодизація. Розвиток і виховання дітей раннього віку. Розвиток і виховання дітей дошкільного віку. Роль діяльності у засвоєнні нових знань і умінь, у формуванні активної творчої особистості.

Тема 5. Гра як провідний вид діяльності дошкільника

Гра як провідний вид діяльності дошкільника. Науково-теоретичні основи гри. Значення ігор для різнобічного розвитку особистості дитини. Класифікації дитячих ігор та іграшок. Своєрідність використання кожного виду ігор в освітньому процесі. Структура гри: наявність мети, мотивів, засобів реалізації, дій, результату. Різновиди творчої гри: ігри-драматизації, режисерські та будівельно-конструктивні тощо. Види дидактичних ігор. Методика організації та проведення творчих ігор та ігор з правилами з дітьми раннього і дошкільного віку. Виховання в дитини під час гри інтелектуальних, моральних, естетичних почуттів.

Тема 6. Редукція гри: причини, ознаки, шляхи подолання

Сутність поняття «редукція гри». Причини редукції дитячої гри. Наслідки редукції гри на психологію дитини. Основні види дитячих іграшок. Проблеми сучасних іграшок (маркетингізація дитинства, надлишок іграшок в дитячій кімнаті, технологізація іграшок, монстризація іграшок тощо) та їх вплив на психічний та особистісний розвиток дитини.

Тема 7. Педагогічна діагностика рівня сформованості компетентностей у здобувачів освіти відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти.

Сутність педагогічної діагностики. Особливості проведення педагогічної діагностики досягнень дітей в умовах упровадження Базового компоненту дошкільної освіти. Основні принципи здійснення педагогічної діагностики: законності, науковості, етичності та оптимальності. Основні методи здійснення педагогічної діагностики та моніторингу. Основні методи дослідження в галузі дошкільної освіти.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС У СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Тема 8. Сутність та основні учасники освітнього процесу в закладі дошкільної освіти

Традиційна побудова освітнього процесу в ЗДО. Освітній процес як єдність і взаємозв'язок навчання і виховання. Значення цілісного підходу до вивчення педагогічних явищ і процесів, взаємозалежності мети, змісту, форм і методів педагогічної роботи. Принципи побудови освітнього процесу, роль дорослого в освітньому процесі ЗДО. Особливості організації життя дітей у різних вікових групах, а також у різновіковій групі в першу і другу половину дня. Педагог як організатор освітнього процесу.

Тема 9. Особливості виховання дітей раннього і дошкільного віку

Сутність і закономірності виховання дітей у період дошкільного дитинства. Специфіка, завдання, зміст, методи і засоби розумового, сенсорного, правового, патріотичного, морального, трудового, естетичного, фізичного виховання дітей. Особливості виховання дітей у різних вікових групах ЗДО.

Тема 10. Особливості навчання дітей дошкільного віку

Теоретичні основи навчання. Провідна роль навчання в розумовому розвитку дитини. Дидактичні принципи навчання, специфіка їх використання в дошкільному навчанні. Зміст сучасного дошкільного навчання. Цілеспрямованість процесу навчання, його програмність. Принципи побудови сучасних програм навчання для дошкільників. Педагогічні технології

навчання дошкільнят: технологія особистісно-орієнтованого підходу, ТРВЗ та ін. Методи навчання: наочні, словесні, практичні, ігрові.

Тема 11. Планування роботи в сучасному закладі дошкільної освіти

Планування освітньо-виховної роботи в ЗДО. Теоретичні засади планування. Планування як умова успішного розвитку дитини. Провідна функція планування: організаційно-прогностична. Вимоги до планування освітньо-виховної роботи: відповідність цілями завданням, принципам виховання, єдність виховання й освіти тощо. Види планування. Перспективне і календарне планування, їхній зміст і норми. Облік і педагогічний аналіз роботи з дітьми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ ОСНОВНИХ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Тема 12. Наступність між закладом дошкільної освіти та початковою школою

Наступність у роботі між ЗДО та початковою школою. Форми партнерської взаємодії ЗДО і школи. Дослідження проблем готовності дітей до школи. Готовність дітей до школи: загальна і спеціальна. Показники готовності дітей до школи. Завдання підготовки дітей до школи. Особливості організації освітньо-виховної роботи з дітьми 6-го року життя. Спільна робота сім'ї, закладу дошкільної освіти з підготовки дітей до школи.

Тема 13. Партнерська взаємодія закладу дошкільної освіти і сім'ї

Єдність цілей і завдань суспільного та сімейного виховання. Основоположники вітчизняної педагогіки про роль сім'ї у вихованні дітей. Типологія сім'ї. Функції сім'ї. Проблеми виховання дошкільнят у сім'ї. Взаємозв'язок суспільного і сімейного виховання. Завдання та принципи взаємодії ЗДО і сім'ї. Форми роботи вихователів з батьками. Різноманітність форм і методів педагогічного впливу батьків: патронаж удома, консультативні центри, наочні засоби.

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Даний практикум має на меті сприяти формуванню у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей, необхідних для роботи з дітьми дошкільного віку. Відповідно до цього підготовка до занять передбачає послідовне виконання таких етапів:

I. Ознайомлення з темою заняття та її теоретичним підґрунтям.

Перед початком кожного заняття здобувачі повинні опрацювати теоретичний матеріал відповідної теми. Це передбачає:

- вивчення ключових положень теми за підручниками, науковими статтями, нормативними документами;
- аналіз сучасних педагогічних досліджень і методичних рекомендацій щодо організації освітнього процесу в ЗДО;
- ознайомлення з державними стандартами дошкільної освіти, чинними навчальними програмами та методичними рекомендаціями.

II. Виконання практичних завдань.

Практичне заняття включає індивідуальні та групові завдання, які передбачають:

- аналіз педагогічних ситуацій (кейси), формулювання висновків та пошук оптимальних рішень;
- розроблення методичних матеріалів (конспектів занять, планів роботи, діагностичних карт розвитку дітей тощо);
- моделювання освітньо-виховного процесу в ЗДО відповідно до сучасних вимог і стандарту;
- інтерактивні вправи, дискусії, рольові ігри, що сприяють закріпленню теоретичних знань на практиці.

III. Оформлення результатів роботи.

Виконані завдання мають бути оформлені відповідно до встановлених вимог:

- текстові матеріали повинні містити чітко сформульовані відповіді, обґрунтовані висновки, посилання на наукові джерела та нормативні документи;
- розроблені методичні матеріали повинні відповідати сучасним освітнім стандартам та вимогам організації освітнього процесу в ЗДО;
- результати роботи можуть оформлюватися у вигляді письмових звітів, мультимедійних презентацій, розроблених дидактичних матеріалів.

IV. Аналіз і рефлексія після заняття.

Після завершення практичного заняття здобувачам рекомендується проаналізувати виконані завдання та визначити ключові аспекти засвоєного матеріалу; оцінити рівень власної участі у груповій роботі, сформулювати сильні сторони та аспекти, які потребують удосконалення; підготувати письмове рефлексивне есе або короткий звіт щодо набутого досвіду та можливостей його застосування у майбутній професійній діяльності.

Вимоги до підготовки та активної участі у заняттях

Здобувачі повинні завчасно ознайомитися з методичними матеріалами до заняття, що містять список рекомендованої літератури, ключові питання та завдання.

Активна участь у дискусіях, групових проєктах та аналізі педагогічних ситуацій є обов'язковою складовою практичного заняття.

Виконані завдання повинні відповідати нормам академічної доброчесності, містити обґрунтовані педагогічні рішення та посилання на авторитетні наукові джерела.

Під час виконання практичних завдань необхідно дотримуватися чіткої структури відповіді, уникати надмірної узагальненості та суб'єктивних суджень без наукового обґрунтування.

Особливу увагу слід приділяти інтерактивному та дослідницькому підходу, що сприяє розвитку критичного мислення та професійної компетентності.

Дотримання зазначених методичних вказівок сприятиме ефективному засвоєнню навчального матеріалу, розвитку професійних навичок та формуванню готовності здобувачів до реальної практичної діяльності у сфері дошкільної освіти.

ТЕМА 1. ДОШКІЛЬНА ОСВІТА В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Мета заняття: поглибити знання здобувачі щодо сучасного стану дошкільної освіти в Україні. Розглянути державно-суспільний характер дошкільної освіти та її основні тенденції. Проаналізувати види та завдання сучасних закладів дошкільної освіти (ЗДО). Сформувати уявлення про актуальні проблеми та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні.

Розвивати у студентів аналітичне та критичне мислення, здатність працювати з нормативними документами, оцінювати сучасні тенденції дошкільної освіти. Формувати навички дослідницької діяльності, групової роботи, ведення дискусії та аргументованого висловлення власної думки. Формувати у студентів відповідальне ставлення до професії вихователя закладу дошкільної освіти, сприяти усвідомленню важливості якісної дошкільної освіти для розвитку суспільства.

Виховувати інтерес до педагогічної діяльності та готовність до інноваційної діяльності в освітньому середовищі.

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина (5 хв)

- Актуалізація теми.
- Мотивація до заняття.
- Формулювання очікуваних результатів.

II. Теоретична частина (20 хв)

Форма роботи: міні-лекція з елементами бесіди

Питання для обговорення:

1. Державно-суспільний характер дошкільної освіти.
2. Основні тенденції розвитку дошкільної освіти.
3. Типи та завдання сучасних закладів дошкільної освіти.
4. Історія створення програмно-методичних документів.
5. Проблеми та перспективи розвитку дошкільної освіти.

III. Практична частина (45 хв)

1. Робота в малих групах (20 хв)

 Завдання: сформувати 3 групи, проаналізувати запропоноване питання та сформулювати аргументовану відповідь.

Група 1. Які позитивні зміни відбулися у дошкільній освіті за останні 10 років?

Група 2. Які основні проблеми ЗДО на сучасному етапі?

Група 3. Які інновації можуть покращити систему дошкільної освіти?

Представлення результатів роботи: коротка презентація висновків кожної групи (3-5 хв), обговорення в загальному колі.

2. Аналіз кейсів (15 хв)

 Завдання: проаналізувати педагогічні ситуації, запропоновані викладачем, сформулювати шляхи їх вирішення.

Кейс 1. У вашому місті планують закрити державний дитячий садок через нестачу фінансування. Як можна вирішити цю проблему?

Кейс 2. Батьки висловлюють невдоволення умовами у ЗДО. Які кроки має зробити адміністрація?

Кейс 3. Родина обирає між державним та приватним закладом дошкільної освіти. У державному садочку менша плата, але велика кількість дітей у групах, а в приватному – індивідуальний підхід та сучасні методики, проте значно вища вартість навчання. Які рекомендації можна надати батькам щодо вибору дитячого садка?

Представлення результатів аналізу: коротке обговорення кожного кейсу всією групою.

3. Дискусія «Що потрібно змінити у дошкільній освіті?» (10 хв)

Форма роботи: групова дискусія.

Метод: «Відкрите коло».

IV. Підсумкова частина (10 хв)

- Рефлексія.
- Оцінювання активності студентів.
- Відповіді на запитання.

- **Завдання на самостійне опрацювання:**
- Підготувати коротке есе (1 стор.) на тему «Яким я бачу майбутнє дошкільної освіти в Україні».

Рекомендована література: 6; 7; 8.

ТЕМА 2. РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗА КОРДОНОМ

Мета заняття: ознайомити студентів із розвитком дошкільної освіти в різних країнах світу. Поглибити знання щодо альтернативних педагогічних концепцій: Вальдорфську педагогіку та методику Марії Монтесорі. Розглянути особливості дошкільної освіти Німеччини, Франції та США. Сформувати навички аналізу та порівняння різних підходів у дошкільному вихованні.

Розвивати аналітичне мислення студентів, вміння критично оцінювати різні освітні системи, робити узагальнення та порівняння. Формувати навички групової роботи, дослідницької діяльності та ведення дискусії. Формувати у студентів повагу до світового педагогічного досвіду, толерантність до різних педагогічних підходів.

Виховувати інтерес до інноваційних методів виховання та бажання використовувати найкращі світові практики у своїй професійній діяльності.

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина (5 хв)

- Актуалізація теми.
- Мотивація до заняття.
- Формулювання очікуваних результатів.

II. Теоретична частина (20 хв)

Форма роботи: міні-лекція з елементами бесіди

Питання для обговорення:

1. Альтернативні педагогічні концепції (*Вальдорфська педагогіка, Методика Марії Монтесорі*).
2. Дошкільна освіта в різних країнах (*Німеччина, Франція, США тощо*)

III. Практична частина (45 хв)

1. Робота в малих групах (20 хв)

 Завдання: об'єднатися в 4 групи, кожна з яких досліджує одну країну та представляє свої висновки.

Група 1. Вальдорфська педагогіка (переваги, недоліки, застосування в Україні).

Група 2. Методика Монтесорі (основні принципи, критика, порівняння з традиційним підходом).

Група 3. Дошкільна освіта у Німеччині (структура, принципи, порівняння з Україною).

Група 4. Дошкільна освіта у Франції та США (основні відмінності, що можна запозичити в Україні).

Представлення результатів роботи: короткий виступ (5 хв) + схема / плакат / презентація.

2. Аналіз кейсів (15 хв)

 Завдання: проаналізувати педагогічні ситуації, запропоновані викладачем, сформулювати шляхи їх вирішення.

Кейс 1. У вашій країні впроваджують Монтессорі-підхід. Які можуть виникнути проблеми?

Кейс 2. У традиційний заклад дошкільної освіти хочуть інтегрувати елементи Вальдорфської педагогіки. Як це зробити ефективно?

Кейс 3. Французька система дошкільної освіти активно готує дітей до школи, а німецька більше зосереджена на грі. Який підхід кращий?

Представлення результатів аналізу: коротке обговорення кожного кейсу всією групою.

3. Дебати «Яка система дошкільної освіти найкраща?» (10 хв)

 Завдання: одна група захищає традиційну систему дошкільної освіти України, інша – доводить переваги альтернативних концепцій.

Форма роботи: дискусія з аргументами «за» і «проти».

IV. Підсумкова частина (10 хв)

- Рефлексія.
- Оцінювання активності студентів.
- Відповіді на запитання.

 Завдання на самостійну роботу:

- Написати рефлексивне есе (1-2 стор.) на тему «Яку систему дошкільної освіти я вважаю найбільш ефективною і чому?»
- Заповнити таблицю (здобувач/ка сам/а визначає 2 країни на вибір).

Схожість і відмінності вітчизняної та зарубіжних систем дошкільної освіти

	Дошкільна освіта в Україні	Дошкільна освіта в _____	Дошкільна освіта в _____
Подібності з вітчизняною системою освіти (види ЗДО, управління, зміст, організація роботи з дітьми, робота з батьками)			
Відмінності з вітчизняною системою освіти (види ЗДО, управління, зміст, організація роботи з дітьми, робота з батьками)			

Рекомендована література: 1; 2; 6; 7; 24.

ТЕМА 3. ЗМІСТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І ТЕНДЕНЦІЇ ЙОГО ОНОВЛЕННЯ.

Мета заняття: поглибити знання здобувачів щодо сучасного змісту дошкільної освіти в Україні та тенденцій його оновлення. Розглянути види та спрямованість освітніх програм закладів дошкільної освіти (ЗДО). Дослідити функції та статуси освітніх програм. Сформувати навички аналізу та критичного оцінювання освітніх програм.

Розвивати у студентів уміння аналізувати освітні програми, критично оцінювати їх зміст та відповідність сучасним вимогам. Формувати навички дослідницької діяльності, роботи з нормативними документами, узагальнення та порівняння освітніх тенденцій. Формувати у студентів відповідальне ставлення до якості змісту дошкільної освіти, розуміння важливості інновацій та постійного оновлення освітніх програм.

Виховувати прагнення до саморозвитку, творчого підходу у професійній діяльності та готовність до впровадження сучасних педагогічних практик.

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина (5 хв)

- Актуалізація теми.
- Мотивація до заняття: обговорення питання «Що включає зміст дошкільної освіти? Які фактори впливають на його оновлення?» із застосуванням методу «Мозковий штурм».
- Формулювання очікуваних результатів.

II. Теоретична частина (20 хв)

Форма роботи: міні-лекція з елементами бесіди

Питання для обговорення:

1. Зміст дошкільної освіти та його оновлення
2. Види освітніх програм ЗДО
3. Спрямованість освітніх програм
4. Функції освітньої програми
5. Статуси освітніх програм

III. Практична частина (45 хв)

1. *Робота в малих групах (20 хв)*

 Завдання: створити 3 групи та проаналізувати одну з чинних освітніх програм ЗДО (наприклад, «Дитина», «Впевнений старт», «Українське дошкілля») за такими критеріями:

- Спрямованість програми.
- Відповідність Базовому компоненту дошкільної освіти.

- Переваги та можливі недоліки.

Ресурси: тексти програм доступні на [сайті МОН України](#).

Представлення результатів роботи: на основі аналізу кожна група готує таблицю, схему або презентацію (5 хвилин на групу).

2. Дискусія «Які тенденції оновлення змісту дошкільної освіти є найбільш актуальними в сучасних умовах?» (15 хв)

Форма роботи: відкрита дискусія з модерацією викладача.

3. Аналіз кейсів (10 хв)

Завдання: проаналізувати педагогічні ситуації, запропоновані викладачем, і сформулювати шляхи їх вирішення.

Кейс 1. Впровадження нової освітньої програми у ЗДО

Ситуація: адміністрація ЗДО вирішила впровадити нову комплексну освітню програму, затверджену МОН України. Однак вихователі не хочуть змінювати свої звичні методи роботи, а батьки побоюються, що зміни негативно вплинуть на освітній процес.

Питання для обговорення:

Як переконати педагогічний колектив у важливості впровадження нової програми?

Які заходи можна провести для ознайомлення батьків із перевагами нової програми?

Як підтримати педагогів у процесі переходу на нову програму?

Кейс 2. Корекційна освітня програма для дітей з особливими освітніми потребами

Ситуація: у закладі дошкільної освіти відкрили інклюзивну групу, але стандартна освітня програма не враховує потреб дітей з ООП. Адміністрація вирішила адаптувати освітній процес, але вихователі не знають, як правильно інтегрувати корекційні методики у загальну програму.

Питання для обговорення.

Які ресурси та фахівці можуть допомогти вихователям у реалізації корекційної програми?

Які елементи програми варто адаптувати в першу чергу?

Як забезпечити ефективну співпрацю між педагогами, асистентами вихователя та батьками?

Кейс 3. Вибір між комплексною та альтернативною програмою

Ситуація: директор/ка ЗДО стоїть перед вибором: залишити традиційну комплексну програму або перейти на альтернативну програму, яка передбачає більш вільний формат навчання та більший акцент на гру. Частина педагогів підтримує альтернативний підхід, але інша частина вважає, що це може знизити рівень підготовки дітей до школи.

Питання для обговорення.

Які критерії слід враховувати при виборі освітньої програми?

Як знайти баланс між свободою навчання та необхідністю підготовки дітей до школи?

Які можливі ризики та переваги впровадження альтернативної програми?

Представлення результатів аналізу: коротке обговорення кожного кейсу всією групою.

IV. Підсумкова частина (10 хв)

- Рефлексія.
- Оцінювання активності студентів.
- Відповіді на запитання студентів за темою заняття.

Завдання на самостійну роботу:

- Написати есе (1-2 стор.) на тему: «Які тенденції оновлення змісту дошкільної освіти я вважаю найважливішими?»
- Проаналізувати одну з чинних освітніх програм та підготувати короткий критичний огляд її переваг і недоліків.

Рекомендована література: 1; 5; 6; 7.

ТЕМА 4. ТЕОРІЇ ТА ФАКТОРИ ВИХОВАННЯ І РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Мета заняття: поглибити знання здобувачів про сучасні теорії розвитку особистості дитини, основні фактори, що впливають на виховання та розвиток дітей. Розглянути вікову періодизацію розвитку дитини. Проаналізувати особливості виховання дітей раннього та дошкільного віку. Визначити роль діяльності у формуванні активної та творчої особистості дитини.

Розвивати у здобувачів навички аналізу педагогічних теорій, критичного мислення та роботи з науковими джерелами. Формувати вміння узагальнювати інформацію, порівнювати підходи до виховання, аргументувати власну позицію щодо ролі різних факторів у розвитку дитини. Формувати у студентів усвідомлення важливості індивідуального підходу до виховання та розвитку дитини, толерантність до різних стилів виховання.

Виховувати відповідальність за якість педагогічного впливу, готовність до саморозвитку та застосування науково обґрунтованих методів у своїй майбутній професійній діяльності.

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина (5 хв)

- Актуалізація теми.
- Мотивація до заняття: обговорення питання «Які фактори найбільше впливають на розвиток дитини?» із застосуванням методу «Мозковий штурм».
- Формулювання очікуваних результатів.

II. Теоретична частина (20 хв)

Форма роботи: міні-лекція з елементами бесіди.

Питання для обговорення:

1. Дитина як об'єкт дошкільної педагогіки
2. Фактори розвитку особистості дитини
3. Основні теорії розвитку особистості
4. Вікова періодизація
5. Розвиток і виховання дітей раннього віку
6. Розвиток і виховання дітей дошкільного віку
7. Роль діяльності у розвитку дитини

III. Практична частина (45 хв)

1. Робота в групах: «Фактори розвитку дитини» (20 хв)

 Завдання: проаналізувати один із факторів розвитку дитини та презентувати свої висновки.

Група 1. Біологічні фактори (роль генетики, вплив фізичного стану на розвиток).

Група 2. Соціальні фактори (роль родини, суспільства, освітнього середовища).

Група 3. Психологічні фактори (роль темпераменту, емоційного розвитку).

Група 4. Екологічні фактори (вплив оточення, медіа, технологій).

Представлення результатів аналізу: короткий виступ (5 хв) + схема / плакат / презентація.

2. Аналіз кейсів (15 хв)

 Завдання: проаналізувати педагогічні ситуації, запропоновані викладачем, і сформулювати шляхи їх вирішення.

Кейс 1. Дитина у віці 2 років не говорить повними реченнями. Батьки наполягають, що це нормально, але вихователь занепокоєний. Як діяти вихователю?

Кейс 2. Дитина 5 років часто відмовляється гратися з іншими дітьми та уникає спілкування. Як допомогти такій дитині адаптуватися в колективі?

Кейс 3. Батьки наполягають, що їхня дитина має почати навчання в першому класі у 5 років, оскільки вона дуже розумна. Які ризики такого рішення?

Представлення результатів аналізу: обговорення кейсів у загальному колі.

3. Дискусія «Що важливіше: виховання чи природні здібності?» (10 хв)

Форма роботи: дискусія.

Метод: «Дебати» – одна група аргументує, що найважливішим є вроджений потенціал, інша – що виховання відіграє головну роль.

IV. Підсумкова частина (10 хв).

- Рефлексія.
- Оцінювання активності студентів.
- Відповіді на запитання.

Завдання на самостійну роботу:

➤ **Заповнити таблицю:**

Дівчата	Хлопчики
<i>Відмінності в соціальній та емоційній сферах</i>	
<i>Відмінності в інтересах та уподобаннях в іграх, малюнках, музиці</i>	
<i>Відмінності у пізнавально-пошуковій діяльності</i>	

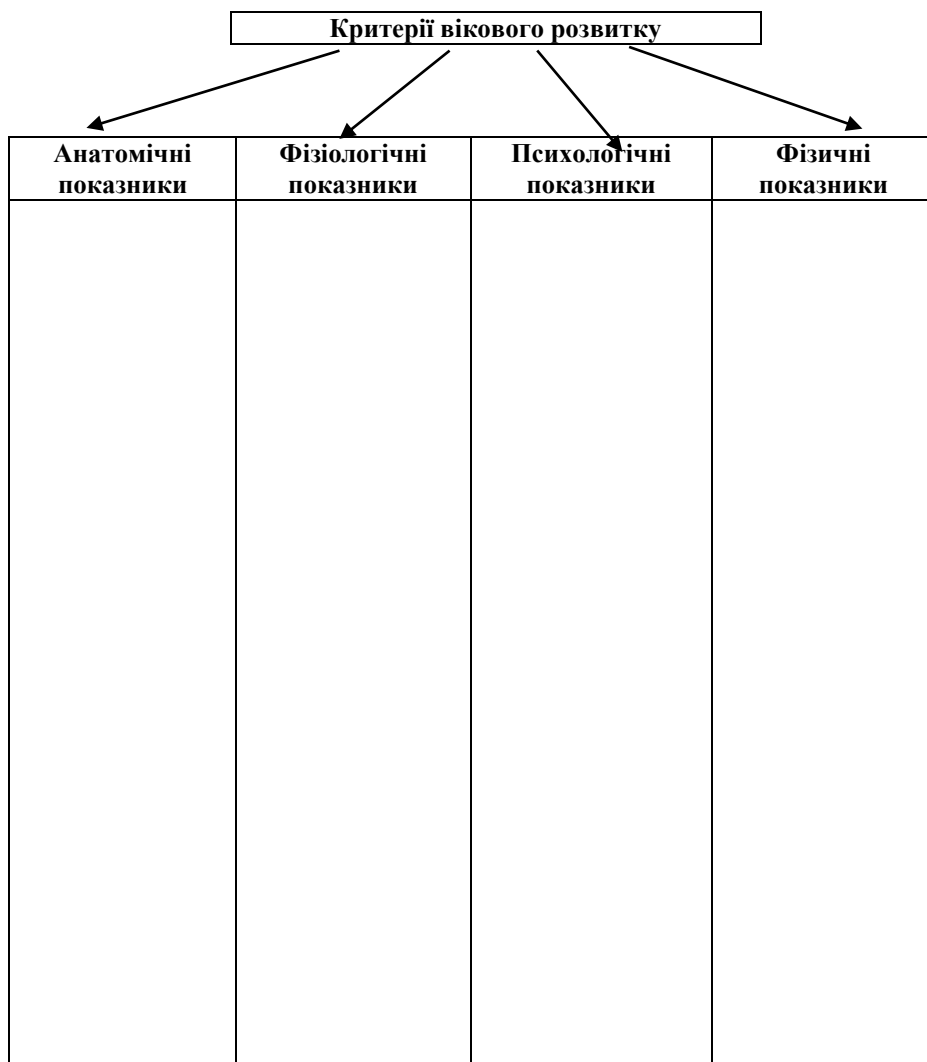
➤ **На основі пошукової діяльності заповнити таблицю:**

Напрями досліджень дошкільників українськими вченими

Напрям дослідження	П.І.Б. науковців
Психологічний портрет дошкільника	
Особливості розвитку і виховання дитини раннього віку	
Розумове виховання і розвиток дитини у період дошкільного дитинства	
Питання морального виховання дітей у період дошкільного дитинства	
Актуальні питання трудового виховання	
Актуальні питання патріотичного виховання дошкільників	
Актуальні питання сенсорного виховання та розвитку дітей раннього та дошкільного віку	

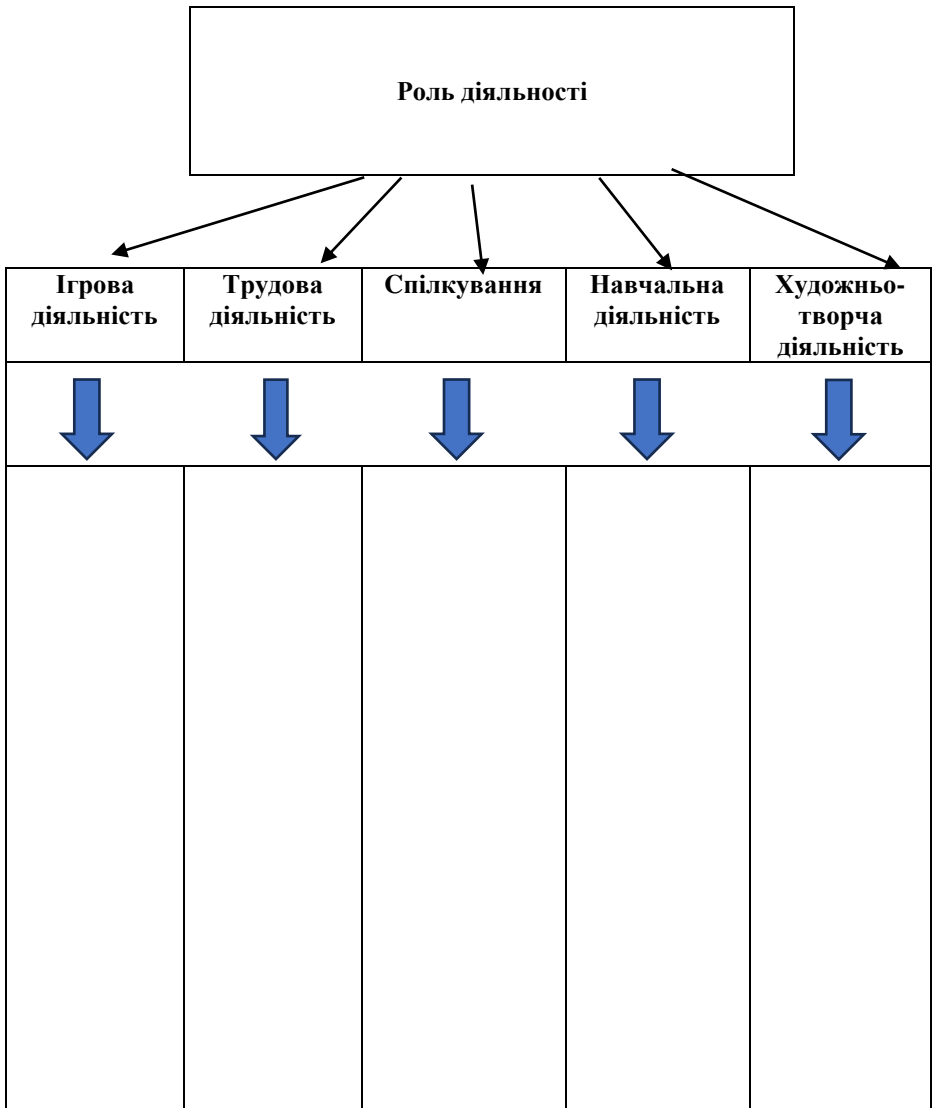
➤ Доповніть схему:

Показники та критерії вікового розвитку

➤ **Доповніть схему:**

Роль діяльності у розвитку, вихованні і навчанні дошкільників

Рекомендована література: 5; 6; 7; 12; 16

ТЕМА 5. ГРА ЯК ПРОВІДНИЙ ВИД ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКА

Мета заняття: поглибити знання здобувачів щодо науково-теоретичних основ гри, її значення для розвитку дитини, видів та класифікацій дитячих ігор, їх структури та особливостей використання в освітньому процесі.

Розвивати у здобувачів навички аналізу педагогічних ситуацій, використання різних видів ігор у роботі з дітьми дошкільного віку, креативне мислення та уміння організувати ігрову діяльність.

Виховувати у студентів усвідомлення важливості гри для всебічного розвитку дошкільника, формування інтелектуальних, моральних та естетичних почуттів, розвиток відповідальності та професійної культури майбутнього вихователя.

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина (5 хв)

- Актуалізація теми.
- Мотивація до заняття: обговорення питання «Чому гра – це не просто розвага?» із застосуванням методу «Мозковий штурм».
- Формулювання очікуваних результатів.

II. Теоретична частина (20 хв)

Форма роботи: міні-лекція з елементами бесіди

Питання для обговорення:

1. Гра як провідний вид діяльності дошкільника
2. Науково-теоретичні основи гри
3. Класифікація дитячих ігор. Структура гри.
4. Різновиди творчих ігор
5. Види дидактичних ігор
6. Методика організації та проведення творчих ігор та ігор з правилами
7. Виховання моральних, естетичних, інтелектуальних почуттів через гру

III. Практична частина (45 хв)

1. Робота в малих групах (20 хв)

 Завдання: створити 4 групи для дослідження різних видів ігор та продемонструвати їх застосування.

Група 1. Сюжетно-рольові ігри.

Група 2. Дидактичні ігри (словесні, з предметами, настільні).

Група 3. Будівельно-конструктивні ігри.

Група 4. Ігри-драматизації.

Представлення результатів роботи: коротке пояснення сутності гри, її основних характеристик та педагогічного значення (3-5 хв); моделювання гри з одногрупниками (5-7 хв); обговорення: які педагогічні цілі реалізуються в представленій грі?

2. Аналіз кейсів (15 хв)

 Завдання: проаналізувати педагогічні ситуації, запропоновані викладачем, і сформулювати шляхи їх вирішення.

Кейси для аналізу:

Кейс 1. Діти під час сюжетно-рольової гри часто конфліктують і не можуть розподілити ролі. Як вихователь може допомогти?

Кейс 2. Батьки вважають, що гра – це марнування часу, і просять більше навчальних занять. Як пояснити їм значення гри?

Кейс 3. Дитина 5 років не хоче брати участь у спільних іграх, постійно грається сама. Як залучити її до колективної гри?

Представлення результатів аналізу: обговорення кейсів у загальному колі.

3. Дискусія «Чи потрібно навчати дітей гратися?» (10 хв)

Форма роботи: дискусія.

Метод: «Дебати» – одна група аргументує, що діти повинні вчитися гратися, інша – що гра є природним процесом, який не потребує навчання.

IV. Підсумкова частина (10 хв)

- Рефлексія.
- Оцінювання активності студентів.
- Відповіді на запитання.

 Завдання на самостійну роботу:

➤ Заповнити таблицю:

Науково-теоретичні основи гри

Психологічні основи гри	Біологічні основи гри	Соціальні основи гри	Педагогічні основи гри

➤ Заповнити таблицю:

Класифікація дидактичних ігор

Підстава для класифікації	Види дидактичних ігор
З урахуванням змісту виділяють	
З урахуванням матеріалу, який використовується	
За сюжетно-тематичним оформленням виділяють	

➤ Складіть схему:

Роль вихователя в розвитку ігрової діяльності дошкільників

ВИХОВАТЕЛЬ

➤ Складіть схему:

Види і особливості творчих ігор

Сюжетно-рольові ігри	Театралізовані ігри	Режисерські ігри	Будівельно-конструктивні ігри
ТВОРЧИСТЬ ДОШКІЛЬНИКІВ У ПРОЦЕСІ ГРИ			
СПЕЦИФІКА ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			

УМОВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ІГОР			
МЕТОДИ І ПРИЙОМИ КЕРІВНИЦТВА			

- **Написати коротке есе (1-2 стор.)** на тему: «Як гра допомагає дитині підготуватися до життя?»

Рекомендована література: 1; 4; 5; 6; 7; 19; 22.

ТЕМА 6. РЕДУКЦІЯ ГРИ: ПРИЧИНИ, ОЗНАКИ, ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Мета заняття: ознайомити студентів із поняттям редукції гри, її причинами та наслідками для розвитку дитини, розглянути проблеми сучасних іграшок та їх вплив на психічний і особистісний розвиток дошкільника.

Розвивати критичне мислення студентів, здатність аналізувати фактори, що впливають на ігрову діяльність дітей, навички роботи з сучасними педагогічними концепціями щодо підтримки гри в освітньому процесі.

Виховувати усвідомлення важливості збереження дитячої гри як основного способу розвитку дошкільника, формувати відповідальність майбутніх педагогів за створення умов для повноцінної ігрової діяльності в ЗДО та сім'ї.

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина (5 хв)

- Актуалізація теми.
- Мотивація до заняття: обговорення питання «Чи змінюється дитяча гра у сучасному світі? Чому?» із застосуванням методу «Мозковий штурм».
- Формулювання очікуваних результатів.

II. Теоретична частина (20 хв)

Форма роботи: міні-лекція з елементами бесіди.

Питання для обговорення:

1. Сутність поняття «редукція гри».
2. Причини редукції гри
3. Наслідки редукції гри для психології дитини
4. Основні види дитячих іграшок
5. Проблеми сучасних іграшок та їх вплив на дитину

III. Практична частина (45 хв)

1. Робота в малих групах: «Причини та наслідки редукції гри» (20

хв)

Завдання: створити 4 групи та проаналізувати різні аспекти редукції гри.

Група 1. Дослідити вплив гаджетів на редукцію гри.

Група 2. Аналіз проблеми перевантаженого розкладу у дошкільників (ранній інтелектуальний розвиток vs. гра).

Група 3. Вплив надлишку іграшок на гру та мотивацію дітей.

Група 4. Сучасні іграшки: користь та ризики (інтерактивні, монстризовані, рекламні).

 Форма представлення результатів роботи: короткий виступ (3-5 хв), плакат/інтелектуальна карта/презентація.

2. Аналіз кейсів (15 хв)

 Завдання: проаналізувати педагогічні ситуації, запропоновані викладачем, і сформулювати шляхи їх вирішення.

Кейси для аналізу:

Кейс 1. Батьки наполягають, що їхня дитина повинна більше часу приділяти навчальним заняттям, а не іграм. Як пояснити їм значення гри?

Кейс 2. У групі ЗДО діти не можуть довго зосередитися на грі, швидко втрачають інтерес до іграшок. Чому це відбувається і як вирішити проблему?

Кейс 3. Дитина 5 років має дуже багато дорогих іграшок, але не грається ними і швидко втрачає до них інтерес. Як вихователь може вплинути на цю ситуацію?

Представлення результатів аналізу: обговорення кейсів у загальному колі.

3. Дискусія «Чи потрібно обмежувати кількість іграшок у дитини?» (10 хв)

Форма роботи: дискусія.

Метод: «Дебати» – одна група аргументує, що дитині потрібен широкий вибір іграшок, інша – що надлишок іграшок негативно впливає на розвиток дитини.

IV. Підсумкова частина (10 хв)

- Рефлексія.
- Оцінювання активності студентів.
- Відповіді на запитання.

 Завдання на самостійну роботу:

- **Доповніть таблицю:**

Основні види дитячих іграшок

Вид іграшок	Опис значення	Приклади іграшок
Сюжетно-образні іграшки	<ul style="list-style-type: none"> - використовуються дітьми, перш за все, для творчих сюжетно-рольових ігор - вони визначають сюжет гри 	
Технічні іграшки	<ul style="list-style-type: none"> - сприяють розвитку допитливості, конструктивного мислення, творчості дітей, - в них використовують заводні та інерційні двигуни, електромоторчики, - їх активно використовують під час будівельно-конструктивних ігор або як допоміжний матеріал для сюжетно-ролевих і театралізованих ігор. 	
Дидактичні іграшки	<ul style="list-style-type: none"> - збагачують сенсорний досвід дитини, - сприяють розвитку руки та зміцненню її м'язів, формують ручну умілість, вдосконалюють дрібну моторику пальців, - розвивають інтелектуальну діяльність, увагу, пам'ять 	
Іграшки-забави	<ul style="list-style-type: none"> - викликають у дітей цікавість, радість, позитивні емоції; - підтримують бадьорий настрій, розвивають почуття гумору та допитливість; - стимулюють дітей до вивчення їхнього устрою, принципу дії, створюють зону спільних із дорослим переживань; - дозволяють вихователю встановити контакт із дітьми, зняти напругу, відволікти дітей. 	
Спортивно-моторні іграшки	Забезпечують рухову активність дітей на фізкультурних заняттях і в повсякденному житті	

Музичні іграшки	<p>- задовольняють інтерес дітей до звуків, мелодії, стимулюють їх до сприйняття мелодій пісень</p> <p>- сприяє активізації музичного виконавства</p>	
Театральні іграшки	<p>слугують цілям естетичного виховання, розвитку мовлення, мислення, уяви, здатності до відтворення та активізації театральньо-ігрової діяльності</p>	

- Написати рефлексивне есе (1-2 стор.) на тему: «Як зберегти цінність гри в житті сучасної дитини?»
- Підготувати рекомендації для батьків щодо вибору якісних іграшок для дошкільника.

Рекомендована література: 1; 4; 5; 6; 7; 19; 22.

ТЕМА 7. ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ВІДПОВІДНО ДО БАЗОВОГО КОМПОНЕНТУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Мета заняття: поглибити знання студентів щодо сутності педагогічної діагностики, її значення у контексті Базового компонента дошкільної освіти, основних принципів, методів та інструментів здійснення діагностики та моніторингу розвитку дітей.

Розвивати у студентів аналітичні навички, вміння працювати з нормативними документами, використовувати методи педагогічної діагностики у практичній діяльності, інтерпретувати результати оцінювання рівня розвитку дітей дошкільного віку.

Виховувати у студентів відповідальне ставлення до процесу оцінювання дітей, толерантність до індивідуальних особливостей розвитку кожної дитини, етичні принципи в педагогічній діагностиці, усвідомлення важливості компетентнісного підходу в дошкільній освіті.

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина (5 хв)

- Актуалізація теми.
- Мотивація до заняття: обговорення питання «Чому важливо проводити педагогічну діагностику в дошкільній освіті?» із застосуванням методу «Мозковий штурм».
- Формулювання очікуваних результатів.

II. Теоретична частина (20 хв)

Форма роботи: міні-лекція з елементами бесіди

Питання для обговорення:

1. Сутність педагогічної діагностики
2. Особливості педагогічної діагностики відповідно до Базового компонента дошкільної освіти
3. Принципи педагогічної діагностики
4. Методи педагогічної діагностики та моніторингу
5. Основні методи дослідження в галузі дошкільної освіти

III. Практична частина (45 хв)

1. Робота в групах: аналіз методів педагогічної діагностики (20 хв)

Завдання: створити 4 групи та проаналізувати методи педагогічної діагностики:

Група 1. Метод спостереження (як спостерігати за дитиною, що оцінювати).

Група 2. Метод бесіди (як правильно формулювати запитання для діагностики мовлення).

Група 3. Аналіз дитячих робіт (як розуміти рівень розвитку дитини через малюнки, аплікації).

Група 4. Діагностичні карти розвитку (що вони містять, як їх заповнювати).

Форма представлення результатів роботи: короткий виступ, демонстрація прикладів.

2. Аналіз кейсів (15 хв)

 Завдання: студенти аналізують педагогічні ситуації, пов'язані з діагностикою, та пропонують шляхи їх вирішення.

Кейси для аналізу:

Кейс 1. Вихователь у групі ЗДО помітив, що дитина уникає спілкування з однолітками та грає лише на самоті. Як діагностувати соціалізацію цієї дитини?

Кейс 2. Батьки обурені тим, що їхню дитину тестують у садочку. Вони вважають, що оцінювання дошкільників є зайвим. Як пояснити їм необхідність педагогічної діагностики?

Кейс 3. У групі є дитина, яка значно відстає у мовленнєвому розвитку. Які методи діагностики слід використати для визначення рівня її мовлення?

Представлення результатів аналізу: обговорення кейсів у загальному колі.

3. Практичне завдання: складання плану педагогічної діагностики (10 хв)

 Завдання: працюючи у парах розробити короткий план діагностичної роботи вихователя для оцінки рівня сформованості певної компетентності дошкільника (наприклад, мовленнєвого розвитку, комунікативних навичок, сенсорного розвитку).

Представлення результатів роботи: презентація плану перед групою, обговорення.

IV. Підсумкова частина (10 хв)

- Рефлексія.
- Оцінювання активності студентів.
- Відповіді на запитання.

Завдання на самостійну роботу:

➤ Заповніть таблицю:

Основні трактування поняття «Педагогічна діагностика»

Педагогічна діагностика	Визначення	Автор	Підручник або словник

➤ **Доповніть таблицю:**

Проведення діагностики досягнень дошкільників у ЗДО

Інтегративні якості	Методи моніторингу
Фізично розвинений, який оволодів основними культурно-гігієнічними навичками	
Оволодів засобами спілкування та способами взаємодії з дорослими та однолітками	
Здатний керувати своєю поведінкою і планувати свої дії на основі первинних ціннісних уявлень, дотримується елементарних загальноприйнятих норм і правил поведінки	
Здатний вирішувати інтелектуальні та особистісні завдання (проблеми), адекватні віку	
Має первинні уявлення про себе, сім'ю, суспільство, державу, світ і природу	
Оволодів універсальними передумовами навчальної діяльності - уміннями працювати за правилом і за зразком, слухати дорослого і виконувати його інструкції тощо.	
Емоційно чуйний	
Допитливий, активний	

- Скласти опис педагогічного спостереження за дитиною 5-6 років із метою оцінки її соціальної взаємодії в групі.
- Написати коротке есе (1-2 стор.) на тему: «Як педагогічна діагностика допомагає у вихованні дитини?»

Рекомендована література: 1; 6; 7.

ТЕМА 8. СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ УЧАСНИКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗДО.

Мета заняття: поглибити знання студентів щодо традиційної побудови освітнього процесу в закладах дошкільної освіти (ЗДО), його структури, принципів організації та ролі основних учасників (вихователів, батьків, дітей, адміністрації).

Розвивати вміння аналізувати особливості освітнього процесу в ЗДО, здійснювати педагогічне планування, застосовувати принципи виховання та навчання у роботі з дітьми різного віку.

Формувати у студентів усвідомлення важливості взаємозв'язку навчання та виховання в дошкільному віці, відповідальне ставлення до організації освітнього процесу, розуміння ролі дорослого у створенні сприятливого середовища для розвитку дитини.

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина (5 хв)

- Актуалізація теми.
- Мотивація до заняття: обговорення питання «Хто є основними учасниками освітнього процесу в ЗДО та які їхні ролі?» із застосуванням методу «Мозковий штурм».
- Формулювання очікуваних результатів.

II. Теоретична частина (20 хв)

Форма роботи: міні-лекція з елементами бесіди.

Питання для обговорення:

1. Традиційна побудова освітнього процесу в ЗДО
2. Освітній процес як єдність і взаємозв'язок навчання та виховання
3. Значення цілісного підходу до педагогічних явищ і процесів
4. Основні принципи побудови освітнього процесу
5. Роль дорослого в освітньому процесі ЗДО
6. Особливості організації життя дітей у різних вікових групах
7. Розподіл освітнього процесу у першу та другу половину дня
8. Педагог як організатор освітнього процесу

III. Практична частина (45 хв)

1. Робота в групах: «Роль учасників освітнього процесу» (20 хв)

Завдання: створити 4 групи та проаналізувати роль одного з учасників освітнього процесу, його взаємодію з іншими учасниками, основні функції та відповідальність.

Група 1. Роль вихователя в організації освітнього процесу.

Група 2. Взаємодія вихователя з батьками та їхній вплив на навчання дитини.

Група 3. Дитина як активний учасник освітнього процесу.

Група 4. Адміністрація ЗДО та її вплив на якість освітнього процесу.

Представлення результатів роботи: виступ, плакат/презентація.

2. Аналіз кейсів (15 хв)

Завдання: проаналізувати педагогічні ситуації, запропоновані викладачем, і сформулювати шляхи їх вирішення.

Кейси для аналізу:

Кейс 1. Батьки вимагають, щоб у групі проводилося більше занять із підготовки до школи, а вихователь наполягає на необхідності ігрової діяльності. Як знайти компроміс?

Кейс 2. Вихователь працює у різновіковій групі, але не може знайти ефективний підхід до організації занять для дітей різного віку. Які методи йому варто використати?

Кейс 3. У групі є дитина, яка неохоче бере участь у заняттях і віддає перевагу самостійній діяльності. Як вихователь може залучити її до освітнього процесу?

Представлення результатів аналізу: обговорення кейсів у загальному колі, пошук педагогічних рішень.

3. Дискусія «Що важливіше: навчання чи виховання?» (10 хв)

Форма роботи: дискусія.

Метод: «Дебати» – одна група аргументує, що головне завдання ЗДО – це навчання, інша – що виховання є пріоритетним.

IV. Підсумкова частина (10 хв)

- Рефлексія.
- Оцінювання активності студентів.
- Відповіді на запитання.

Завдання на самостійну роботу:

➤ **Заповніть таблицю:**

Основні компоненти освітнього процесу

Назва компоненту	Короткий зміст
Цільовий	
Змістовний	
Діяльнісний	
Результативний	

- На основі аналізу нормативно-правової бази заповнити таблицю «Специфіка діяльності педагога як організатора освітнього процесу в ЗДО» (права та обов'язки вихователя, особистісні якості сучасного вихователя, трудові функції, професійні компетентності тощо).
- Написати есе (1-2 стор.) на тему: «Яким я бачу ідеальний освітній процес у ЗДО?»

Рекомендована література: 1; 6; 7; 18; 25.

ТЕМА 9. ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мета заняття: поглибити знання здобувачів щодо сутності, закономірностей та особливостей виховання дітей раннього та дошкільного віку, розглянути завдання, зміст, методи й засоби різних напрямків виховання дітей у ЗДО.

Розвивати у студентів уміння аналізувати особливості виховання дітей у різних вікових групах, використовувати ефективні методи виховної роботи, знаходити оптимальні педагогічні рішення для створення гармонійного виховного середовища.

Формувати у студентів відповідальність за виховний процес у ЗДО, толерантність, повагу до особистості дитини, усвідомлення важливості всебічного розвитку дошкільників через гармонійне поєднання різних напрямів виховання.

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина (5 хв)

- Актуалізація теми.
- Мотивація до заняття: обговорення питання «Які аспекти виховання найбільш впливають на розвиток дошкільника?» із застосуванням методу «Мозковий штурм».
- Формулювання очікуваних результатів.

II. Теоретична частина (30 хв)

Форма роботи: міні-лекція з елементами бесіди.

Питання для обговорення:

1. Сутність та закономірності виховання дітей у період дошкільного дитинства
2. Специфіка виховання дітей раннього віку
3. Основні напрями виховання дітей дошкільного віку
4. Методи та засоби виховання дітей дошкільного віку
5. Особливості виховання дітей у різних вікових групах ЗДО

III. Практична частина (45 хв)

1. Дискусія «Чи повинно виховання в ЗДО замінювати виховання в сім'ї?» (10 хв)

Форма роботи: дискусія.

Метод: «Дебати» – одна група аргументує, що виховання у ЗДО є визначальним, інша – що головну роль відіграє сім'я.

2. Робота зі схемами та таблицями: (35 хв)

➤ Завдання. Установіть відповідність:

Засоби фізичного виховання	Активний відпочинок, фізкультурні свята
Методи і прийоми фізичного виховання і розвитку дошкільника	Фізичні вправи, гігієнічні фактори, природні сили природи
Форми організації фізичного виховання	Розповідь педагога, вправи, показ зразка

➤ Установіть відповідність між напрямом освітньо-виховної роботи і завданнями виховання:

Розумове виховання	Сенсорний розвиток дошкільника
Фізичне виховання	Формування у дітей соціально-значущих якостей
Естетичне виховання	Розвиток уяви та творчих здібностей у дітей
Трудове виховання	Ознайомлення дітей із працею дорослих
Моральне виховання	Формування уявлень про права та обов'язки людей
Правове виховання	Виховання культурно-гігієнічних навичок у дошкільників

➤ **Доповніть схему:**
ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Ключові категорії: фізичне виховання, фізичний розвиток, фізична культура, здоров'я, валеологія, здоров'язбережувальні технології і т.д

Науково-теоретичні основи фізичного виховання

Природничі основи: *учіння...*

Психологічні основи базуються на:

Педагогічні основи:

Завдання фізичного виховання

Оздоровчі завдання

Виховні завдання

Освітні завдання

Засоби:	Методи і прийоми:	Форми:
<p>1) гігієнічні фактори</p> <p>(_____)</p> <hr/> <p>_____)</p>		
<p>2) оздоровчі сили природи</p> <p>(_____)</p> <hr/> <p>_____)</p>		
<p>3) фізичні вправи</p> <p>(_____)</p> <hr/> <p>_____)</p>		

➤ **Заповніть таблицю:**

Особливості фізичного виховання дітей в різних вікових групах ЗДО

Сенсорні еталони	I мол.група	II мол.група	Середня група	Старша група
Оздоровчі завдання				
Виховні завдання				
Освітні завдання				

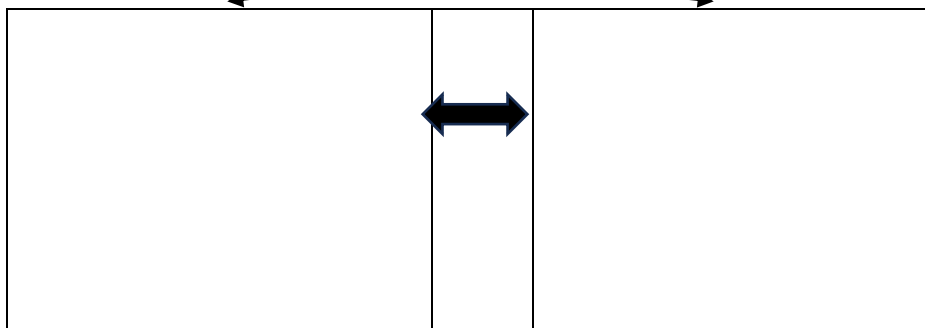
➤ **Установіть відповідність:**

Естетичні почуття	Цілеспрямований процес формування у підростаючого покоління потреби у вищих культурних і духовних цінностях та в подальшому збагаченні, розвитку творчих здібностей
Естетичне виховання	Процес становлення та вдосконалення естетичної свідомості, відносин та естетичної діяльності особистості.
Естетичний розвиток	Спрямованість особистості на естетичну діяльність, на естетичне освоєння дійсності та творів мистецтва
Естетичний інтерес	Емоційний стан, що виникає в процесі естетичного сприйняття

➤ **Доповніть схему:
ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ**

Принципи естетичного виховання:

Задачі естетичного виховання

Засоби:	Групи методів:	Форми:

➤ Заповніть таблицю:

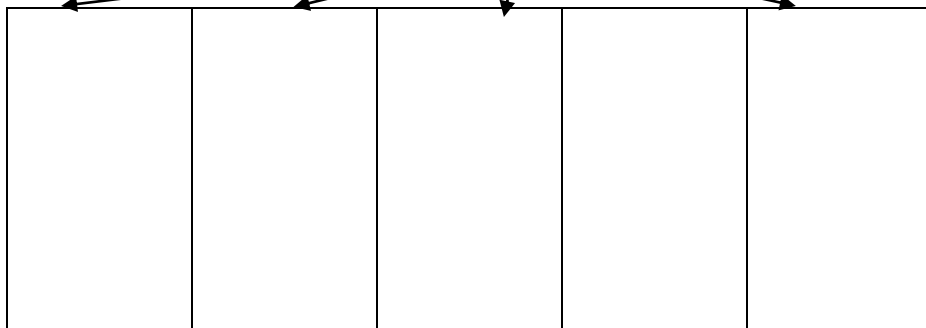
Особливості естетичного виховання дітей в різних вікових групах ЗДО

Завдання естетичного виховання	Зміст роботи			
	I мол.група	II мол.група	Середня група	Старша група

➤ **Доповніть схему:**
РОЗУМОВЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Ключові категорії: розумове виховання, розумовий розвиток, розумові здібності і т.п.

Завдання розумового виховання

Засоби:	Методи і прийоми:	Форми:

➤ Заповніть таблицю:

Особливості розумового виховання дітей в різних вікових групах ЗДО

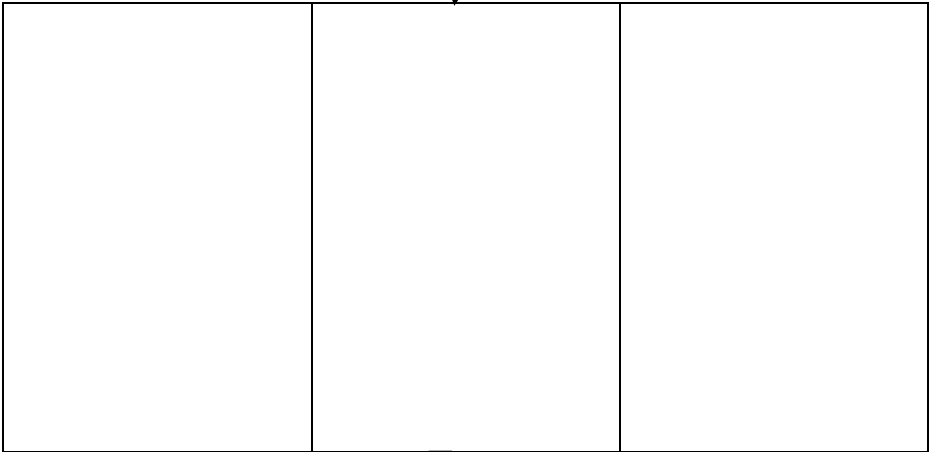
Завдання розумового виховання	I мол.група	II мол.група	Середня група	Старша група
Розвиток мисленнєвої діяльності				
Становлення мовлення				
Ознайомлення з навколишнім				
Виховання допитливості та пізнавального інтересу				

➤ **Доповніть схему:**

СЕНСОРНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Ключові категорії: сенсорне виховання, перцептивні дії, сенсорні еталони тощо

Завдання сенсорного виховання дошкільників

Засоби:

Методи і прийоми:

➤ Заповніть таблицю:

Особливості сенсорного виховання і розвитку дітей в різних вікових групах ЗДО

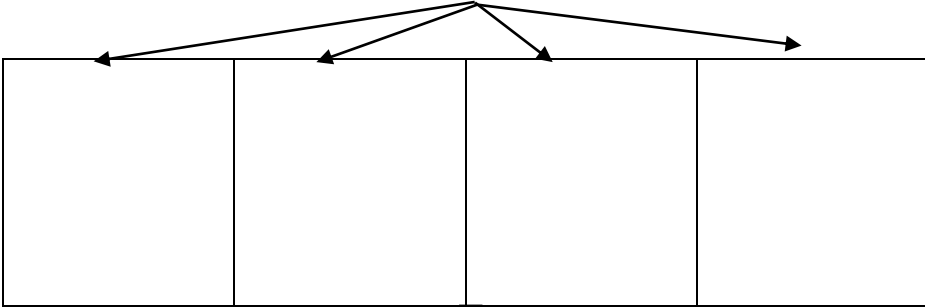
Сенсорні еталони	I мол.група	II мол.група	Середня група	Старша група
Колір				
Величина				
Орієнтування у просторі				
Орієнтування у часі				
Форма				

➤ **Доповніть схему:**

ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Основні категорії: трудове виховання, праця, компоненти праці, види і форми праці та ін.

Основні завдання трудового виховання дітей дошкільного віку

Компоненти трудової діяльності	Види праці дошкільників	Форми організації праці

➤ Заповніть таблицю:

Особливості трудового виховання дітей в різних вікових групах ЗДО

Види праці	Зміст праці			
	І мол.група	II мол.група	Середня група	Старша група
Самообслуговування				
Праця у природі				
Ручна праця				
Господарсько-побутова				

➤ Доповніть схему:

МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Ключові категорії: моральне виховання, моральна норма, моральний розвиток, моральні якості, гуманні почуття та ін.

Завдання морального виховання

--	--	--

Засоби морального виховання:	Методи та прийоми:	Умови морального виховання дітей:

➤ Заповніть таблицю:

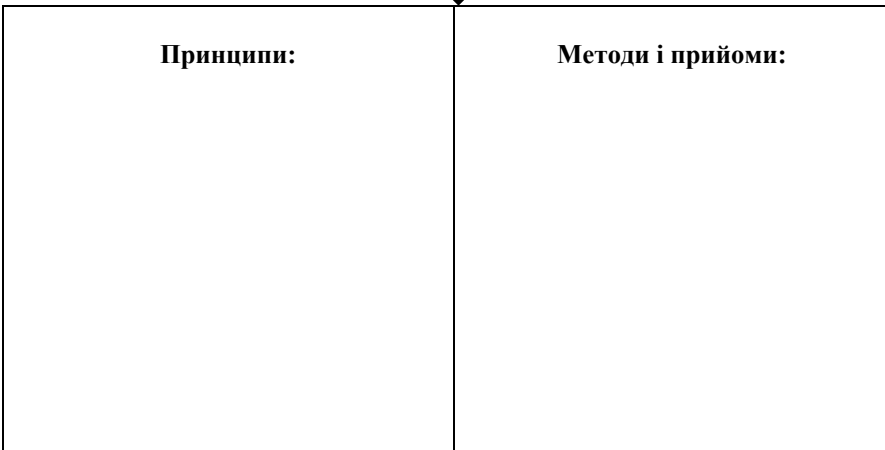
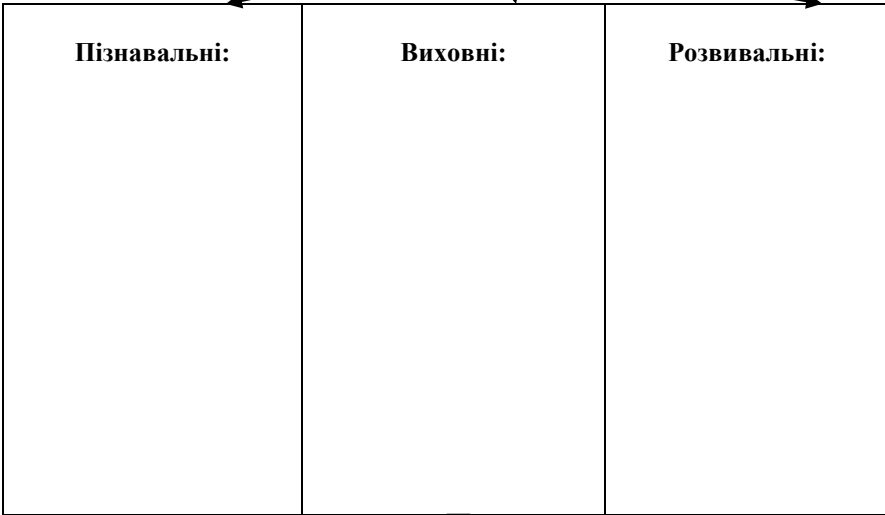
Особливості морального виховання дітей в різних вікових групах ЗДО

Завдання морального виховання	Зміст роботи			
	I мол.група	II мол.група	Середня група	Старша група

➤ **Доповніть схему:**
ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Ключові категорії: патріотичне виховання, патріотизм, патріотичні почуття, громадянство та ін.

Завдання патріотичного виховання

➤ **Заповніть таблицю:**

Особливості патріотичного виховання дітей в різних вікових групах ЗДО

Завдання патріотичного виховання	Зміст роботи			
	I мол.група	II мол.група	Середня група	Старша група
Освітні завдання				
Розвиваючі завдання				
Виховні завдання				

2. Робота в малих групах: аналіз напрямів виховання (20 хв)

 Завдання: підготовка короткої доповіді про певний напрям виховання з практичними прикладами його реалізації у ЗДО.

Група 1. Особливості розумового та сенсорного виховання.

Група 2. Моральне та правове виховання дітей.

Група 3. Патріотичне та трудове виховання.

Група 4. Фізичне та естетичне виховання.

Представлення результатів роботи: короткий виступ, демонстрація практичного прикладу (ігрова вправа, презентація, методичні рекомендації).

2. Педагогічний квест (40 хв)

Мета: закріпити знання здобувачів про особливості виховання дітей раннього та дошкільного віку, активізувати їхню увагу до практичного застосування методів виховання.

Хід квесту

1. Створення команд (5 хв). Студенти об'єднуються у 4 команди. Кожна команда отримує маршрутний лист із завданнями на різних зупинках квесту.

2. Виконання завдань на станціях (20 хв)

Станція 1: «Методи виховання»

Завдання: обрати 3 найефективніші методи виховання для певної ситуації:

*Дитина не хоче прибирати свої іграшки після гри.
Дитина постійно перебиває інших під час розмови.
Дитина не хоче брати участь у колективних іграх.*

Станція 2: «Проблемне виховання»

Завдання: вирішити педагогічну проблему, використовуючи методи виховання.

Ситуація. Батьки скаржаться, що їхня дитина стала агресивною після відвідування ЗДО.

Як можна дослідити причини зміни поведінки дитини? Які методи виховання допоможуть зменшити агресивність? Як слід організувати виховну роботу у групі, щоб створити безпечне та доброзичливе середовище?

Станція 3: «Виховне заняття»

Завдання: розробити міні-структуру виховного заняття на задану тему (тема на вибір):

Патріотичне виховання (наприклад, «Моя Батьківщина – Україна»);
Моральне виховання (наприклад, «Дружба та взаємодопомога»);
Екологічне виховання (наприклад, «Берегти природу – це важливо»);
Представити ключові моменти у форматі короткої презентації.

IV. Підсумкова частина (10 хв)

- Рефлексія.
- Оцінювання активності студентів.
- Відповіді на запитання.

Завдання на самостійну роботу:

- Написати есе (1-2 стор.) на тему: «Який напрям виховання є найважливішим у дошкільному віці?»

Рекомендована література: 6; 7; 10; 13; 23; 27.

ТЕМА 10. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мета заняття: поглибити знання студентів щодо теоретичних основ навчання дошкільників, дидактичних принципів, змісту сучасного дошкільного навчання, принципів побудови навчальних програм, методів та педагогічних технологій навчання дітей.

Розвивати вміння аналізувати освітній процес у ЗДО, підбирати ефективні методи та технології навчання, застосовувати дидактичні принципи в освітньому процесі.

Формувати у студентів відповідальне ставлення до організації навчальної діяльності дошкільників, розуміння важливості цілісного підходу до навчання, виховання інтересу до педагогічної діяльності.

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина (5 хв)

- Актуалізація теми.

- Мотивація до заняття: обговорення питання «Чи є навчання дошкільників таким самим, як навчання школярів?» із застосуванням методу «Мозковий штурм».

- Формулювання очікуваних результатів.

II. Теоретична частина (20 хв)

Форма роботи: міні-лекція з елементами бесіди

Питання для обговорення:

1. Теоретичні основи навчання дошкільників
2. Провідна роль навчання в розумовому розвитку дитини
3. Дидактичні принципи навчання та їх використання в ЗДО
4. Зміст сучасного дошкільного навчання
5. Принципи побудови сучасних навчальних програм для дошкільників
6. Педагогічні технології навчання дошкільників
7. Методи навчання у ЗДО

III. Практична частина (45 хв)

1. Робота в малих групах: аналіз методів навчання (20 хв)

Завдання: створити 4 групи, кожна з яких розробляє заняття з використанням певної групи методів.

Група 1. Наочні методи.

Група 2. Словесні методи.

Група 3. Практичні методи.

Група 4. Ігрові методи.

Представлення результатів роботи: коротке пояснення методу; демонстрація прикладу застосування на практиці; обговорення можливих труднощів та переваг методу.

2. Аналіз кейсів (15 хв)

Завдання: проаналізувати педагогічні ситуації, пов'язані з навчанням у ЗДО, і сформулювати шляхи їх вирішення.

Кейси для аналізу:

Кейс 1. Дитина не хоче брати участь у навчальній діяльності, швидко втрачає інтерес. Як організувати навчання, щоб залучити її до активної участі?

Кейс 2. Група дітей не розуміє нового матеріалу, хоча вихователь детально пояснив його. Які методи допоможуть краще засвоїти матеріал?

Кейс 3. У групі є діти з різним рівнем розвитку: одні засвоюють інформацію швидко, інші – повільніше. Як побудувати навчальний процес так, щоб усі діти отримали користь?

Представлення результатів аналізу: обговорення кейсів у загальному колі.

3. Інтерактивна вправа «Конструємо заняття» (10 хв)

Завдання: скласти міні-конспект заняття для дітей 5-6 років за одним із методів навчання. Кілька студентів презентують свої напрацювання, а група аналізує їх та дає рекомендації щодо вдосконалення.

IV. Підсумкова частина (10 хв)

- Рефлексія.
- Оцінювання активності студентів.
- Відповіді на запитання.

Завдання на самостійну роботу:

➤ Заповніть таблицю:

НАВЧАННЯ	Визначення	Автор	Підручник або словник

➤ **Доповніть таблицю:**

Типи навчання

Назва	Пряме навчання	Проблемне навчання	Опосередковане навчання
+	Економічно, полегшує розуміння складних питань, забезпечує ефективне управління процесом навчання	Спрямовано на формування пізнавальної самостійності та інтересів дітей, усвідомлення дітьми шляху пізнання, способів творчої діяльності	Педагог вчить дітей використовувати різні засоби для пізнання навколишнього світу, ставить дитину в позицію того, хто навчає інших
-			

➤ **Заповніть таблицю:**

Основні моделі навчання

	Особистісно-орієнтована модель	Навчально-дисциплінарна
Ціль		
Тактика взаємодії		

Способи спілкування педагога з дітьми		
Очікувані результати		

➤ Доповніть схему:

Принципи навчання

Принцип виховуючого навчання	➔	
Принцип розвиваючого навчання	➔	
Принцип науковості	➔	
Принцип наочності	➔	
Принцип систематичності і послідовності	➔	
Принцип доступності	➔	
Принцип свідомого процесу навчання	➔	

➤ **Установіть відповідність:**

Методи навчання	Спосіб отримання наукової інформації для встановлення закономірних залежностей і побудови наукової теорії
Методи виховання	Система послідовних взаємопов'язаних способів роботи педагога і дітей, які спрямовані на досягнення дидактичних завдань
Методи дослідження	Способи педагогічного впливу на дітей, спрямовані на досягнення завдань розвитку особистості дошкільника

- Написати есе (1-2 стор.) на тему: «Який метод навчання дошкільників є найбільш ефективним?»

Рекомендована література: 1; 6; 7; 15; 18; 19; 20.

ТЕМА 11. ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ В СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Мета заняття: поглибити знання здобувачів щодо сутності, функцій та видів планування в ЗДО, його значення для організації освітньо-виховного процесу, вимог до планування, видів планів (перспективне, календарне), обліку та педагогічного аналізу роботи з дітьми.

Розвивати у студентів навички планування освітньої діяльності в ЗДО, аналізу педагогічних документів, складання перспективного та календарного планів відповідно до освітніх стандартів.

Формувати у студентів відповідальне ставлення до планування як необхідного компоненту професійної діяльності, розвиток уваги до індивідуальних особливостей дітей при плануванні освітньої роботи.

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина (5 хв)

- Актуалізація теми.

- Мотивація до заняття: обговорення питання «Чи можна ефективно організувати навчання та виховання дошкільників без планування » із застосуванням методу «Мозковий штурм».

- Формулювання очікуваних результатів.

II. Теоретична частина (20 хв)

Форма роботи: міні-лекція з елементами бесіди

Питання для обговорення:

1. Планування освітньо-виховної роботи в ЗДО
2. Теоретичні засади планування
3. Планування як умова успішного розвитку дитини
4. Функції планування
5. Вимоги до планування освітньо-виховної роботи
6. Види планування в ЗДО
7. Облік і педагогічний аналіз роботи з дітьми

III. Практична частина (45 хв)

1. Робота в групах: аналіз планування (20 хв)

Завдання: проаналізувати зразок плану освітньо-виховної роботи за критеріями:

Чи відповідає план основним вимогам?

Чи враховані вікові особливості дітей?

Чи є інтеграція освітніх ліній?

Групи отримують різні види планів:

Група 1. Перспективне планування (на місяць).

Група 2. Календарний план роботи (на тиждень).

Група 3. План роботи з батьками.

Група 4. Індивідуальне планування роботи з дітьми.

Представлення результатів роботи: короткий виступ, висновки та пропозиції щодо покращення плану.

2. Аналіз кейсів (15 хв)

Завдання: проаналізувати педагогічні ситуації, пов'язані з плануванням у ЗДО, і сформулювати шляхи рішення.

Кейси для аналізу:

Кейс 1. Вихователь має групу дітей із різним рівнем підготовки, але план навчання уніфікований. Як можна адаптувати план під індивідуальні особливості дітей?

Кейс 2. У зв'язку з демографічними змінами та оптимізацією мережі ЗДО створено різновікову групу, де навчаються діти від 3 до 6 років. Вихователі стикаються з труднощами в плануванні занять, адже кожна вікова категорія потребує різного рівня завдань та підходів до організації освітньо-виховного процесу. Які особливості потрібно враховувати при плануванні роботи з різновіковою групою? Як організувати освітній процес, щоб діти різного віку отримували якісне навчання та виховання?

Кейс 3. Вихователь планує роботу лише з урахуванням державних програм, не беручи до уваги інтереси дітей. Як зробити планування гнучкішим та цікавішим?

Представлення результатів аналізу: обговорення кейсів у загальному колі.

3. Практичне завдання: складання календарного плану (10 хв)

Завдання: скласти календарний план одного дня роботи у групі дошкільного віку (на вибір здобувача), включаючи заняття, ігрову діяльність, індивідуальну роботу.

Представлення результатів роботи: презентація плану та його обговорення (кілька студентів презентують свої напрацювання, інші аналізують та доповнюють).

IV. Підсумкова частина (10 хв)

- Рефлексія.
- Оцінювання активності студентів.
- Відповіді на запитання.

Завдання на самостійну роботу:

➤ Заповніть таблицю:

Основні трактування поняття «Планування»

ПЛАНУВАННЯ	Визначення	Автор	Підручник або словник

➤ Заповніть таблицю:

Види планування в сучасних ЗДО

Вид планування	Короткий опис, учасники планування
Планування роботи ЗДО	
Тематичне планування	
Індивідуальне планування спеціалістами	
Планування роботи вихователем у конкретній віковій групі ЗДО	

➤ **Доповніть схему:**

Види планування у конкретній групі

- Заповніть таблицю (укажіть які види робіт мають бути заплановані у визначений відрізок часу).

**Особливості планування освітньої роботи у першу та другу
половину дня**

Планування ранкового відрізка часу (за змістом ранковий відрізок часу включає: ранкову гімнастику, ігрову діяльність, пізнавальну активність, трудова діяльність)	•
	•
	•
	•
	•
Прогулянка	•
	•
	•
	•
	•
Планування другої половини дня	•
	•
	•
	•
	•
	•

- Заповніть таблицю і виберіть види діяльності, які необхідно запланувати в першій половині дня і на прогулянці.

Прийом дітей	Прогулянка

Види діяльності: 1) бесіда; 2) дидактичні ігри; 3) заняття; 4) ігри з будівельним матеріалом; 5) індивідуальна робота з дітьми; 6) спостереження; 7) рухливі ігри; 8) доручення по їдальні; 9) попередня робота перед заняттям; 10) робота з батьками; 11) розваги; 12) розглядання предметів; картинок; альбомів; 13) самостійна діяльність дітей; 14) сюжетно-рольові ігри; 15) театралізовані ігри; 16) праця в куточку природи; 17) праця на ділянці ЗДО; 18) господарсько-побутова праця.

- Написати есе (1-2 стор.) на тему: «Чому планування є ключовою умовою якісної освіти в ЗДО?»

Рекомендована література: 1; 6; 7; 14; 15; 25.

ТЕМА 12. НАСТУПНІСТЬ МІЖ ЗАКЛАДОМ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ПОЧАТКОВОЮ ШКОЛОЮ

Мета заняття: поглибити знання здобувачів щодо поняття наступності між ЗДО та початковою школою, форм партнерської взаємодії між закладами, проблем готовності дітей до школи, завдань підготовки дошкільників до навчання в НУШ.

Розвивати вміння студентів аналізувати рівень готовності дітей до школи, використовувати сучасні методи оцінки готовності, знаходити шляхи ефективної співпраці між ЗДО, сім'єю та школою.

Формувати у студентів розуміння важливості наступності в освіті, відповідального підходу до підготовки дошкільників до школи, вміння вибудовувати партнерські стосунки між ЗДО, батьками та школою.

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина (5 хв)

- Актуалізація теми.
- Мотивація до заняття: обговорення питання «Які основні відмінності між навчанням у ЗДО та початковій школі?» із застосуванням методу «Мозковий штурм».
- Формулювання очікуваних результатів.

II. Теоретична частина (20 хв)

Форма роботи: міні-лекція з елементами бесіди

Питання для обговорення:

1. Наступність у роботі між ЗДО та початковою школою
2. Форми партнерської взаємодії між ЗДО та школою
3. Готовність дітей до школи
4. Показники готовності дітей до школи
5. Завдання підготовки дітей до школи
6. Особливості освітньо-виховної роботи з дітьми 6-го року життя
7. Спільна робота сім'ї, ЗДО та школи у підготовці дітей до навчання

III. Практична частина (45 хв)

1. Робота в малих групах: аналіз рівнів готовності дітей до школи

(20 хв)

Завдання: проаналізувати один із рівнів готовності дітей до школи та запропонувати методи його розвитку.

Група 1. Фізіологічна та емоційна готовність.

Група 2. Соціальна та комунікативна готовність

Група 3. Пізнавальна готовність.

Група 4. Мовленнєва та математична готовність

Представлення результатів аналізу: виступ, візуальне представлення висновків (плакат/презентація).

2. Аналіз кейсів (15 хв)

 Завдання: проаналізувати педагогічні ситуації і сформулювати шляхи рішення.

Кейси для аналізу:

Кейс 1. Дитина відмовляється йти до школи, бо боїться нових умов. Як можна допомогти їй адаптуватися?

Кейс 2. Батьки вважають, що дошкільнятам не потрібна підготовка до школи, адже всьому навчить вчитель. Як пояснити їм важливість дошкільньої освіти?

Кейс 3. Вихователь спостерігає, що дитина 6 років не вміє працювати самостійно та не може зосередитися на завданнях. Як сформувати навички самостійності?

Представлення результатів аналізу: обговорення кейсів у загальному колі.

3. Практичне завдання: складання плану співпраці між ЗДО та школою (10 хв)

 Завдання: студенти в парах розробляють короткий план заходів для співпраці ЗДО та школи.

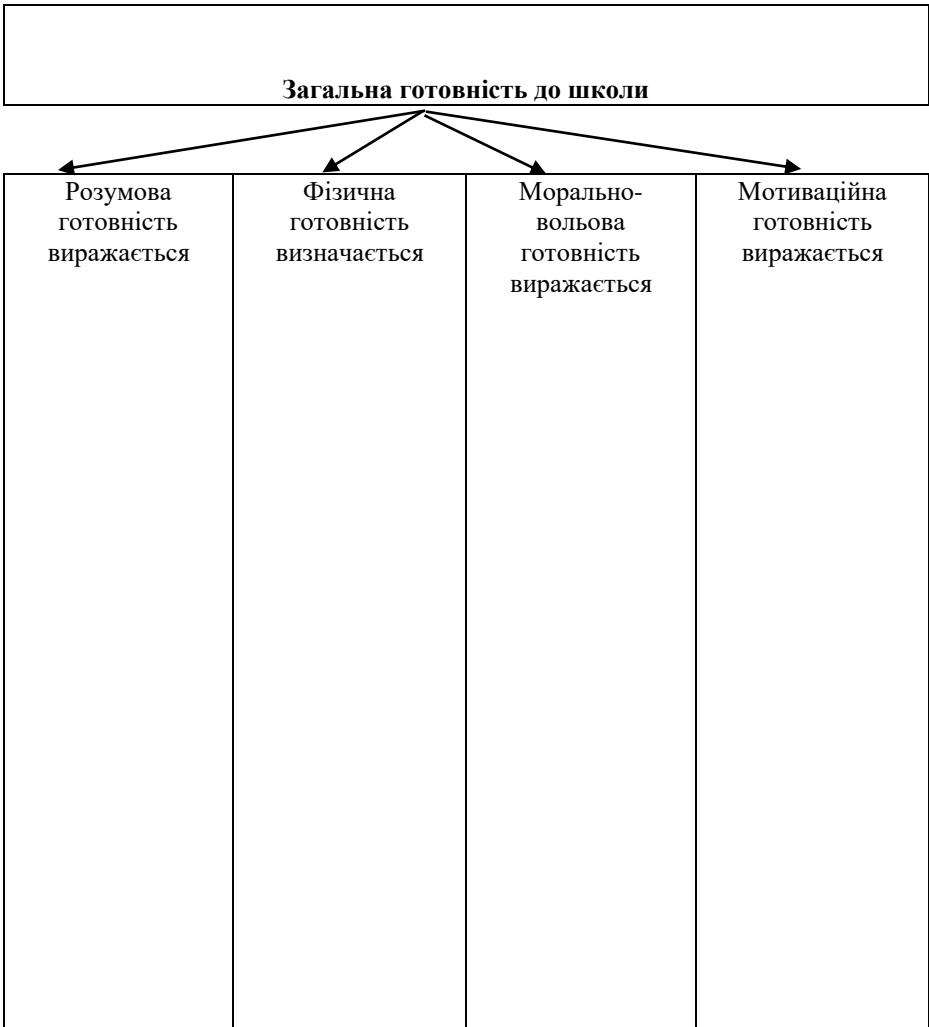
Представлення результатів роботи: презентація плану, обговорення (кілька студентів презентують свої напрацювання, інші аналізують та доповнюють).

IV. Підсумкова частина (10 хв)

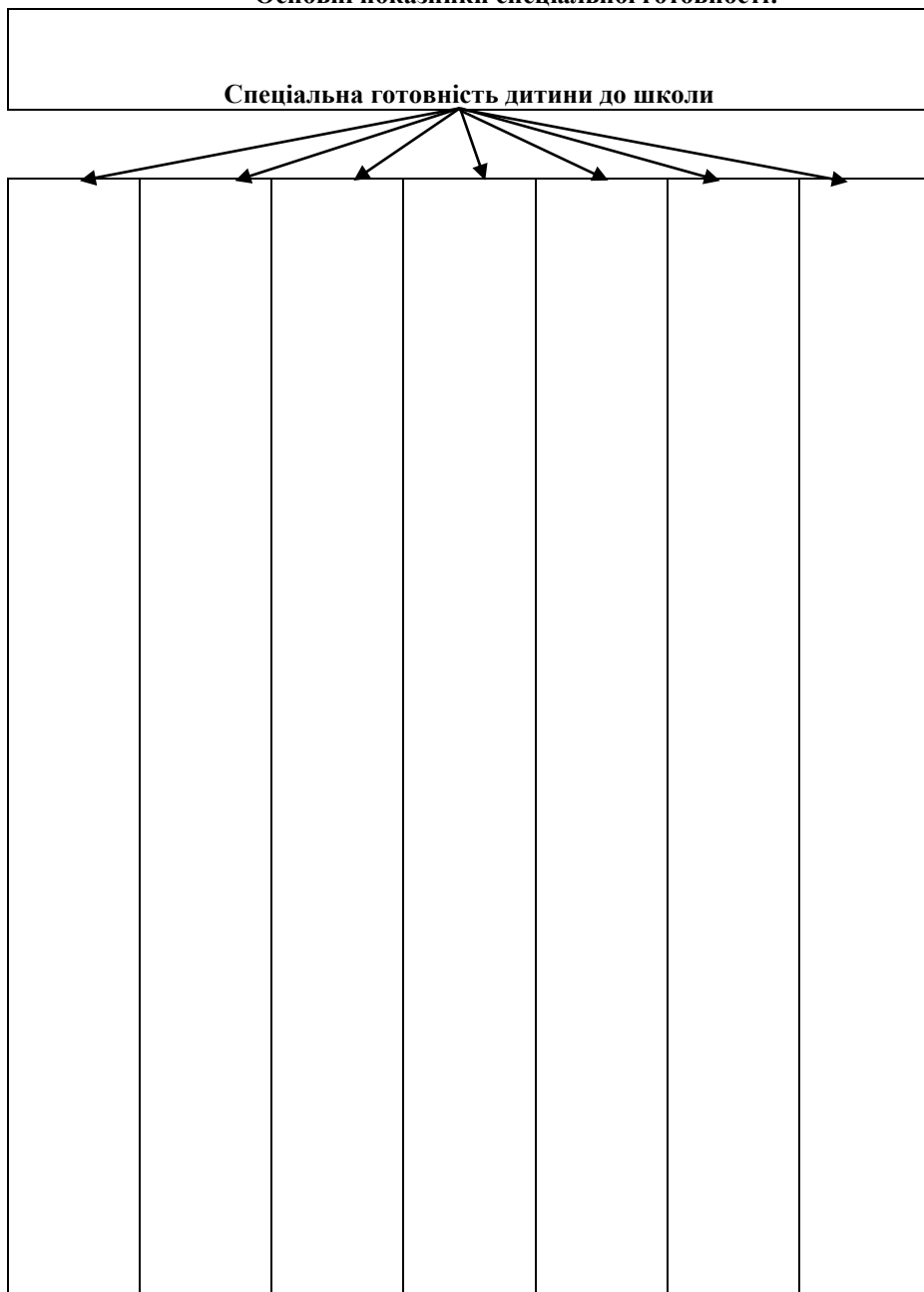
- Обговорення головних висновків заняття.
- Рефлексія: що нового студенти дізналися, які аспекти підготовки дітей до школи є найбільш важливими.
- Оцінювання активності студентів.
- Відповіді на запитання.

 Завдання на самостійну роботу:

➤ **Доповніть схему:**
Основні компоненти загальної готовності дітей до навчання у школі

- Заповніть схему:
Основні показники спеціальної готовності:

➤ Заповніть таблицю:

Переваги (+) та слабкі сторони (-) підготовки дітей до навчання у школах у закладах дошкільної освіти та у сім'ї

Заклад дошкільної освіти	Сім'я
--	--
+	+

- **Доповніть схему:**

Проблеми наступності

- Розробити пам'ятку для батьків «Як підготувати дитину до школи».
- Написати есе (1-2 стор.) на тему: «Що важливіше для дошкільника: розвиток знань чи соціальних навичок?»

Рекомендована література: 1; 6; 7; 17; 26.

ТЕМА 13. ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ ЗДО І СІМ'Ї

Мета заняття: поглибити знання здобувачів щодо єдності цілей суспільного та сімейного виховання, функцій сім'ї у вихованні дитини, проблем сімейного виховання дошкільнят, основних завдань та принципів взаємодії ЗДО і сім'ї, різних форм співпраці педагогів із батьками.

Розвивати у студентів уміння аналізувати проблеми сімейного виховання, знаходити ефективні шляхи взаємодії з батьками, підбирати оптимальні форми роботи для різних типів сімей.

Формувати у студентів відповідальне ставлення до організації співпраці з батьками, розуміння значущості сімейного виховання, толерантність та вміння встановлювати конструктивний діалог із сім'ями вихованців.

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

I. Організаційна частина (5 хв)

- Актуалізація теми.

- Мотивація до заняття: обговорення питання «Які труднощі можуть виникати у вихователя при роботі з батьками?» із застосуванням методу «Мозковий штурм».

- Формулювання очікуваних результатів.

II. Теоретична частина (20 хв)

Форма роботи: міні-лекція з елементами бесіди.

Питання для обговорення:

1. Єдність цілей і завдань суспільного та сімейного виховання
2. Основоположники вітчизняної педагогіки про роль сім'ї у вихованні дітей
3. Типологія сімей
4. Функції сім'ї
5. Проблеми виховання дошкільнят у сім'ї
6. Завдання та принципи взаємодії ЗДО і сім'ї
7. Форми роботи вихователів із батьками
8. Різноманітність форм і методів педагогічного впливу на батьків

III. Практична частина (45 хв)

1. Робота в малих групах: аналіз проблем сімейного виховання (20 хв)

 Завдання: проаналізувати проблему сімейного виховання та запропонувати шляхи її вирішення через взаємодію вихователя та батьків.

Група 1. Гіперопіка батьків – як вихователь може допомогти дитині стати самостійною?

Група 2. Байдужість батьків до освітнього процесу – як мотивувати батьків залучатися до співпраці?

Група 3. Надмірне використання гаджетів у сім'ї – як переконати батьків обмежити час перед екранами?

Група 4. Різні методи виховання матері та батька – як вихователь може допомогти батькам виробити єдиний підхід?

Представлення результатів роботи: короткий виступ, практичні поради для вихователів щодо співпраці з батьками.

2. Аналіз кейсів (15 хв)

 Завдання: проаналізувати педагогічні ситуації і сформулювати шляхи рішення.

Кейси для аналізу:

Кейс 1. Батьки категорично не погоджуються з педагогічними методами вихователя. Як побудувати діалог із ними?

Кейс 2. Вихователь помітив, що дитина часто виглядає пригніченою та уникає спілкування. Які кроки слід зробити для взаємодії з батьками?

Кейс 3. У групі є дитина з особливими освітніми потребами, але батьки не визнають цього та відмовляються від співпраці. Як організувати підтримку дитини?

Представлення результатів роботи: обговорення кейсів у загальному колі.

3. Практичне завдання: створення інформаційного буклету для батьків (10 хв)

 Завдання: працюючи у парах розробити короткий інформаційний буклет для батьків на одну із тем:

«Як підготувати дитину до закладу дошкільної освіти?»

«Як розвивати мовлення дитини вдома?»

«Як навчити дитину правилам безпеки?»

Форма роботи: створення буклету, обговорення (кілька студентів презентують свої напрацювання, інші аналізують та доповнюють).

IV. Підсумкова частина (10 хв)

- Рефлексія.
- Оцінювання активності студентів.
- Відповіді на запитання.

Завдання на самостійну роботу:

- Доповніть схему:

Функції сім'ї

ФУНКЦІЇ СІМ'Ї		Репродуктивна функція зумовлена ...
		Економічна та господарсько-побутова функція пов'язана з ...
		Функція первинної соціалізації зумовлена ...
		Виховна функція...
		Рекреаційна та психотерапевтична функція сім'ї полягає в тому ...

- Доповніть схему:

Недоліки та переваги сімейного та суспільного виховання дошкільників

Сильні сторони виховання дітей у ЗДО	Слабкі сторони виховання дошкільників у сім'ї
+ Наявність та суворе дотримання освітніх програм, використання сучасних досягнень педагогічної теорії та практики.	—
+ Цілеспрямований характер виховання та навчання дітей.	—
+ Життєдіяльність дітей організована відповідно до науково обґрунтованих методик, створені умови для навчання і виховання відповідно до державних	—

Сильні сторони виховання дітей у ЗДО	Слабкі сторони виховання дошкільників у сім'ї
стандартів.	
+ Використання методів виховання та навчання, що відповідають віковим особливостям дошкільників, розуміння їхніх духовних потреб.	—
+ Вміння оцінювати діяльність і поведінку дітей як стимул для їхнього подальшого розвитку.	—
+ Педагогічно грамотна, організована, різноманітна змістовна діяльність дітей.	—
+ Можливість спілкуватися та грати з широким колом однолітків.	—
Слабкі сторони виховання дітей у ЗДО	Сильні сторони виховання дошкільників у сім'ї
—	+ Порівняно «м'які» стосунки між батьками та дитиною, емоційна насиченість спілкування.
—	+ Тривалість педагогічного впливу батьків на дитину протягом усього дня.
—	+ Індивідуальний підхід до виховання, можливість враховувати особливості дитини та гнучко підлаштовувати режим дня.
—	+ Можливість спілкуватися з дітьми різного віку (з братами, сестрами, сусідами).

- Розробити сценарій батьківських зборів на тему «Формування самостійності у дітей».
- Написати есе (1-2 стор.) на тему: «Чи може заклад дошкільної освіти компенсувати недоліки сімейного виховання?»

Рекомендована література: 1; 6; 7; 20; 25.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ЩО ВІНОСИТЬСЯ НА МОДУЛЬНИЙ ТА СЕМЕСТРОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Довести, що дошкільна педагогіка це наука. Охарактеризувати її предмет, об'єкт, завдання та функції.
2. Дати порівняльний аналіз моделей дошкільної освіти України.
3. Охарактеризувати сучасні педагогічні концепції та теорії розвитку, навчання і виховання дитини-дошкільника.
4. Дати порівняльний аналіз дошкільної освіти в Україні та за кордоном.
5. Дати порівняльний аналіз методів педагогічного дослідження в дошкільній педагогіці.
6. Довести важливу роль сім'ї у формуванні особистості дитини-дошкільника.
7. Довести, що гра це провідний вид діяльності дитини-дошкільника. Охарактеризувати види ігор. Показати місце ігрової діяльності в освітньому процесі сучасних закладів дошкільної освіти.
8. Довести своєрідність сюжетно-рольових і режисерських ігор. Охарактеризувати педагогічні умови їхнього виникнення та проведення.
9. Розкрити поняття «редукція гри»: причини, наслідки, можливості подолання.. Довести цілісність і гармонійність фізичного, соціально-комунікативного, пізнавального, мовленнєвого та художньо-естетичного розвитку дитини.
10. Розкрити зміст понять «процес», «освітній процес» ЗДО. Охарактеризувати специфіку освітнього процесу в ЗДО.
11. Підходи до моделювання освітнього процесу в ЗДО.
12. Закономірності, принципи та конструювання освітнього процесу в ЗДО.
13. Рушійні сили освітнього процесу, його функцій, структура.
14. Обґрунтувати особливості виховання в дошкільнят культури поведінки.
15. Обґрунтувати особливості дитячої праці та трудового виховання дошкільників.
16. Обґрунтувати особливості виховання дітей раннього віку.
17. Обґрунтувати роль педагога закладу дошкільної освіти у формуванні особистості дитини. Охарактеризувати його професійні функції та вміння, вимоги до особистості педагога.
18. Обґрунтувати основні форми організації навчання у закладі дошкільної освіти.
19. Обґрунтувати мету і завдання виховання дітей у період дошкільного дитинства.
20. Охарактеризувати практичні методи і прийоми навчання дітей дошкільного віку.
21. Охарактеризувати біологічні, соціальні та педагогічні чинники розвитку особистості в період дошкільного дитинства.

22. Охарактеризувати види іграшок та їхнє значення в розвитку особистості дитини, психолого-педагогічні вимоги до них.
23. Охарактеризувати види та завдання закладів дошкільної освіти, їхні основні та додаткові послуги.
24. Охарактеризувати дидактичні ігри, їхні види та структуру. Охарактеризувати особливості педагогічного керівництва.
25. Охарактеризувати завдання та зміст трудового виховання дітей у різних вікових групах.
26. Охарактеризувати завдання та зміст фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку.
27. Охарактеризувати завдання, методи та засоби морального виховання дітей дошкільного віку.
28. Охарактеризувати завдання, методи та засоби розумового виховання дітей дошкільного віку.
29. Охарактеризувати завдання, методи та засоби естетичного виховання дітей дошкільного віку.
30. Охарактеризувати завдання, зміст і форми співробітництва закладу дошкільної освіти із сім'єю.
31. Охарактеризувати ігрові методи та прийоми, особливості їхнього використання в сучасних закладах дошкільної освіти.
32. Охарактеризувати наочні методи та прийоми навчання дітей дошкільного віку.
33. Охарактеризувати загальну та спеціальну готовність дитини до школи, сучасні дослідження з питань підготовки дитини до школи.
34. Охарактеризувати основні положення Базового компоненту дошкільної освіти.
35. Охарактеризувати особливості виховання гуманних почуттів у дітей.
36. Розкрити сутність системно-діяльнісного підходу у професійній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти.
37. Обґрунтувати актуальні питання наступності ЗДО та початкової школи: проблеми, завдання та форми співпраці.
38. Програмно-методичне забезпечення дошкільної освіти. Види освітніх програм.
39. Поняття «якість дошкільної освіти»: сутність та особливості.
40. Моніторинг якості дошкільної освіти: особливості та можливості запровадження в закладі дошкільної освіти.
41. Охарактеризувати своєрідність періоду дошкільного дитинства та особливості організації освітнього процесу в різних вікових групах дитячого садка.
42. Охарактеризувати словесні методи та прийоми навчання дітей дошкільного віку.
43. Охарактеризувати сучасні освітні програми дошкільної освіти. Розкрити основні вимоги до програм відповідно до БКДО.

44. Охарактеризувати специфіку розумового виховання дітей дошкільного віку.

45. Охарактеризувати будівельно-конструктивні ігри. Розкрити особливості, структуру та методику керівництва.

46. Охарактеризувати сутність процесу навчання дітей дошкільного віку. Довести специфіку використання дидактичних принципів у дошкільному навчанні.

47. Охарактеризувати сюжетно-рольові ігри, їхні особливості та основні структурні елементи.

48. Охарактеризувати учасників цілісного освітнього процесу в ЗДО та їхню роль у соціокультурному формуванні особистості.

49. Охарактеризувати цілісний освітній процес (теоретичні засади, сутність, структура, його компоненти та їхній взаємозв'язок).

50. Охарактеризувати етапи та методи сенсорного виховання дітей у період дошкільного дитинства.

51. Розкрити актуальні проблеми і тенденції розвитку дошкільної освіти в Україні на сучасному етапі.

52. Розкрити сучасні підходи до побудови предметно-розвивального середовища в дошкільній освітній організації.

53. Розкрити специфіку, зміст і форми планування освітньо-виховної роботи в ЗДО.

Практико-орієнтовані завдання

1. Представити план прогулянки для дітей певної вікової групи.

2. Представити проєкт предметно-розвивального середовища в ЗДО.

3. Надати конспект певної форми проведення роботи ЗДО з батьками.

4. Охарактеризувати основні компоненти та етапи проведення дидактичної гри (гра на вибір).

5. Охарактеризувати та навести приклади ігор, художніх творів та інших засобів морального виховання дошкільників, рекомендованих у програмі «Дитина», «Українське дошкілля» тощо.

6. Охарактеризувати та навести приклади ігор, художніх творів та інших засобів фізичного виховання дошкільників, рекомендованих у програмі «Дитина», «Українське дошкілля» тощо.

7. Охарактеризувати та навести приклади ігор, мистецьких творів та інших засобів розумового виховання дошкільників, рекомендованих у програмі «Дитина», «Українське дошкілля» тощо.

8. Охарактеризувати та навести приклади ігор, художніх творів та інших засобів трудового виховання дошкільників, рекомендованих у програмі «Дитина», «Українське дошкілля» тощо.

9. Охарактеризувати та навести приклади ігор, художніх творів та інших засобів естетичного виховання дошкільників, рекомендованих у програмі «Дитина», «Українське дошкілля» тощо.

10. Охарактеризувати та навести приклади ігор, художніх творів та інших засобів виховання дітей раннього віку.

11. Охарактеризувати та навести приклади ігор, художніх творів та інших засобів сенсорного виховання, рекомендованих у програмі «Дитина», «Українське дошкільля»

12. Навести приклади 2-3 педагогічних ситуацій взаємодії вихователя з дітьми. Оцінити поведінку педагога та ефективність використовуваних ним методів або прийомів духовно-морального виховання дошкільника.

13. Охарактеризувати основні компоненти та етапи проведення театралізованої гри за мотивами казки «Колобок».

14. Надати перелік іграшок та ігрового обладнання для дітей певної вікової групи.

15. Запропонувати можливі варіанти використання ігрових методів та прийомів у процесі навчання дошкільнят, навівши як приклади фрагменти конспектів занять.

16. Довести на прикладі конкретних конспектів занять або ігор важливість поєднання розвиваючих, виховних і навчальних завдань у роботі з дошкільнятами.

17. Представити конспект заняття для дітей молодшої групи, охарактеризувати основні завдання, методи та прийоми.

18. Представити приклади 2-3 ситуацій, що підтверджують значущість реалізації системно-діяльнісного підходу в роботі з дошкільнятами.

19. Надати міні-проект, що сприяє формуванню культури поведінки або вихованню гуманних почуттів у дітей старшого дошкільнього віку.

20. Охарактеризувати основні компоненти сюжетно-рольової гри «Лікарня». Запропонувати ефективні форми та методи формування ігрових умінь дошкільників.

21. Надати пам'ятку для батьків на тему «Готуємо дітей до школи».

22. Надати пам'ятку для батьків на тему «Формування здорового способу життя».

23. Надати конспект проведення режимного моменту в певній віковій групі. Обґрунтувати можливість реалізації принципів інтеграції та збереження унікальності й самоцінності дитинства під час проведення цього режимного процесу.

24. Надати конспект організації культурних практик дітей певної вікової групи.

25. Навести приклади кількох педагогічних ситуацій, що підтверджують важливість реалізації особистісно-орієнтованого та індивідуального підходу до дітей.

Тестові завдання

1. Виберіть правильні відповіді.

1. Предмет дошкільної педагогіки:

- а) процес освіти і виховання, його мета, завдання, зміст, форми і методи та засоби, їхня своєрідність;
- б) особливості та умови виховання й освіти дитини в період дошкільного дитинства;
- в) закономірності й умови виховання дітей дошкільного віку;
- г) дитина від народження до вступу до школи;

2. До основних джерел дошкільної педагогіки як науки належать:

- а) масовий досвід;
- б) соціальне середовище;
- в) інноваційний досвід;
- г) релігія;
- д) досвід сімейного виховання.

3. Дошкільна педагогіка це наука:

- а) про виховання й соціалізацію дітей дошкільного віку;
- б) про виховання й освіту дітей раннього віку;
- в) про виховання й освіту дітей;
- г) про виховання й навчання дітей від народження до вступу до школи.

4. Тенденції розвитку дошкільної освіти на сучасному етапі:

- а) диверсифікація;
- б) демократизація;
- в) інтеграція;
- г) централізація;
- е) інформатизація;
- ж) гуманізація.

5. Для ДОО в режимі розвитку характерно:

- а) проведення в установі інноваційної експериментальної роботи;
- б) паритет єдиноначальності та колегіальності;
- в) реалізація комплексно цільової програми з освоєння нововведень;
- г) циклічне повторення та відтворення будь-якого досвіду;
- д) створення сприятливого мікроклімату тією мірою, якою це необхідно для досягнення стійких результатів та підтримання стабільності.

6. Дошкільна педагогіка є важливою галуззю:

- а) корекційної педагогіки;
- б) вікової педагогіки;
- в) історії педагогіки;
- г) нової галузі педагогіки.

7. Відповідно до БКДО зміст Програми має охоплювати такі освітні галузі:

- а) соціально-комунікативний розвиток;
- б) пізнавальний розвиток;
- в) мовленнєвий розвиток;
- г) художньо-естетичний розвиток;
- д) фізичний розвиток;
- е) соціальний розвиток.

8. Провідним видом діяльності дошкільника є:

- а) навчальна;
- б) трудова;
- в) ігрова;
- г) інтелектуальна.

9. Провідний вид діяльності дітей раннього віку:

- а) відбивна гра;
- б) предметно-маніпулятивна діяльність;
- в) сюжетно-рольова гра;
- г) спілкування;
- д) ознайомлювальна гра.

10. Комплекс матеріально-технічних, санітарно-гігієнічних умов, що забезпечує організацію життєдіяльності дітей і дорослих, - це:

- а) середовище розвитку;
- б) розвивальне середовище;
- в) здоров'язберігаючий простір.

11. Вид діяльності, що дає змогу дітям проявити активність у тій сфері, де реальні дії не доступні:

- а) праця;
- б) спілкування;
- в) гра;
- г) навчальна діяльність;
- д) предметно-маніпулятивна діяльність.

12. Найбільший вплив на розвиток і виховання дитини в період дошкільного віку має:

- а) сім'я;
- б) однолітки;
- в) засоби масової інформації;
- г) етносоціум.

13. Складний процес пристосування дитини до нових умов соціального існування це:

- а) адаптація;
- б) соціалізація;
- в) формування.

14. Методи педагогічного дослідження:

- а) експеримент;
- б) вивчення дитячих робіт;
- в) пояснення;
- г) анкетування.

15. Основні етапи організації експерименту в галузі дошкільної освіти:

- а) контрольньо-діагностувальний;
- б) формувальний;
- в) констатувальний;
- г) контрольний.

16. Основні структурні компоненти дидактичної гри:

- а) ігрове завдання;
- б) роль;
- в) сюжет;
- г) ігрові правила;
- д) дидактичне завдання.

17. Ігри «Лото», «Лабіринт», «Доміно» - це:

- а) настільно-друковані дидактичні ігри;
- б) словесні ігри;
- в) масові ігри;
- г) ігри поряд;
- д) будівельно-конструктивні ігри.

18. «Відгадайте, що змінилося» - це формулювання:

- а) ігрового завдання;
- б) дидактичного завдання;
- в) ігрового правила;
- г) ігрового задуму;
- д) сюжету гри.

19. Педагогу під час проведення дидактичних ігор із дітьми раннього віку важливо використовувати:

- а) елемент змагання;
- б) непрямі прийоми керівництва;
- в) наочність, з якою діти можуть активно працювати та діяти.

20. Оцінюючи ігрову діяльність дітей і підбиваючи підсумки, педагогу в старших групах слід:

- а) похвалити всіх дітей за старання;
- б) відзначити позитивні сторони гри, не акцентуючи уваги на успіхах і промахах окремих дітей;
- в) відзначити позитивні сторони гри, правильно оцінити розв'язання ігрових завдань, відзначити й заохотити дітей окремо;
- г) заохотити переможців;
- г) нагадати правила.

21. Дидактична гра належить до:

- а) ігор із правилами;
- б) до творчих ігор;
- в) ігор без правил.

22. Творчі ігри, в основі яких лежить художній твір, а головні дійові особи це герої даних творів:

- а) сюжетно-рольові ігри;
- б) театралізовані ігри;
- в) рухливі ігри
- ;г) дидактичні ігри;
- д) режисерські ігри.

23. Основним змістом цього виду ігор є відображення навколишньої дійсності в різноманітних будовах:

- а) режисерські ігри;
- б) будівельно-конструктивні;
- в) народні;
- г) ігри-забави.

24. Рольова участь у грі, участь у змові, допомога і порада під час гри це:

- а) прямі прийоми керівництва грою;
- б) непрямі прийоми керівництва грою;
- в) ігрові прийоми керівництва грою;
- в) наочні прийоми керівництва грою;
- г) словесні прийоми керівництва грою.

25. Послідовність відтворюваних дітьми дій, які відображають тему і конкретизують зміст гри:

- а) сюжет;
- б) роль;
- в) тема;
- г) уявна ситуація;
- д) ігровий задум.

26. Основні структурні компоненти гри:

- а) ігрове обладнання; б)
-) роль;
- в) сюжет;
- г) ігрові правила;
- д) перебіг гри.

27. Для особистісно-орієнтованої моделі організації педагогічного процесу характерно:

- а) співпраця учасників педагогічного процесу;
- б) розгляд знань, умінь і навичок як кінцевої мети навчання і виховання;
- в) розгляд знань, умінь і навичок як засобу повноцінного розвитку особистості дитини;
- г) врахування інтересів дитини

28. Соціально-значущі якості можна вважати сформованими, якщо:

- а) дитина знає норми моральної поведінки;
- б) дитина вмє оцінювати свою поведінку та вчинки інших з огляду на відомі їй моральні норми;
- в) дитина інколи орієнтується у своїй поведінці на норми моральної поведінки;
- г) дитина має уявлення про норми моральної поведінки та використовує їх у своїй вербальній і реальній поведінці.

29. Види дитячої праці:

- а) чергування;
- б) праця в природі;
- в) ручна праця;
- г) колективна праця;
- д) праця із самообслуговування;
- е) господарсько-побутова праця.

30. Основними завданнями сенсорного виховання є:

- а) навчання дітей перцептивним діям;
- б) формування уявлень про сенсорні еталони;
- в) формування системи знань про предмети та явища навколишньої дійсності;
- г) виховання допитливості.

31. Розумовий процес - це:

- а) розумові здібності;
- б) розумові дії;
- в) творчі здібності;
- г) пізнавальні процеси.

32. Кмітливість, критичність і допитливість - це:

- а) розумові здібності;
- б) розумові дії;
- в) творчі здібності;
- г) пізнавальні процеси.

33. Поняття культури поведінки дошкільника можна визначити, як сукупність корисних для суспільства стійких форм повсякденної поведінки в побуті, у спілкуванні, у різних видах діяльності. Основними складовими культури поведінки є:

- а) культура діяльності;
- б) культура їжі;
- в) культура спілкування;
- г) культура дій;
- д) культура зовнішності.

34. Основні компоненти трудової діяльності:

- а) мотив;
- б) трудові дії;
- в) результат;
- г) правила.

35. Основоположні або вихідні теоретичні положення, якими керуються педагоги під час організації виховного процесу:

- а) принципи навчання;
- б) принципи виховання;
- в) правила поведінки;
- г) етичні норми.

36. Основні міжнародні документи з прав дитини:

- а) Концепція дошкільного виховання;
- б) Декларація прав дитини;
- в) Сімейний кодекс України;
- г) Конвенція про права дитини.

37. Завдання естетичного виховання:

- а) залучення до художньої творчої діяльності;
- б) комплексне використання різних видів діяльності;
- в) розвиток сприйняття мистецтва;
- г) розвиток сприйняття природних і культурних цінностей;
- г) розвиток культури і культури.

38. Методи морального виховання дітей дошкільного віку:

- а) етичні бесіди;

- б) навіювання;
- в) показ зразка;
- г) вимога;
- д) вправа.

39. Основні засоби фізичного виховання:

- а) фізичні вправи;
- б) правильний режим дня;
- в) природні сили природи;
- г) активний відпочинок;
- д) раціональне харчування.

40. Найповніше, найточніше визначення поняття «навчання»:

- а) цілеспрямований процес передання й оволодіння соціально-історичним досвідом поколінь, знаннями, вміннями та навичками;
- б) процес і результат кількісних і якісних змін у психіці людини, перехід від нижчих рівнів до вищих;
- в) ступінь сприйняття особою духовної культури суспільства;

41. Принципи навчання:

- а) єдності вимог;
- б) виховання в колективі та через колектив;
- в) науковості;
- г) систематичності та послідовності.

42. Практичні методи навчання:

- а) розповідь, пояснення;
- б) спостереження, демонстрація;
- в) доступність, науковість;
- г) вправа, експеримент.

43. До словесних прийомів навчання відносять:

- а) експеримент, показ зразка;
- б) обігрування результату, сюрпризний момент;
- г) нагадування, вказівка, запитання.

44. Типи навчання:

- а) комбіноване;
- б) пряме;
- в) опосередковане;
- г) проблемне.

45. До ігрових прийомів навчання належать:

- а) сюрпризний момент;
- б) інтеграція різних освітніх галузей;

- в) загадування загадок;
- г) створення незвичних і проблемних ситуацій.

46. Компоненти цілісного освітнього процесу в ЗДО:

- а) цільовий;
- б) програмований;
- г) змістовний;
- д) інформаційний;
- в) операційно-діяльнісний;
- е) оцінювально-результативний.

47. Закономірності виховання дітей раннього і дошкільного віку:

- а) виховання індивіда стає можливим, якщо він сам активний у даному процесі;
- б) малюк успішно розвивається в атмосфері любові та доброзичливості;
- в) особистість ефективно розвивається в ситуації успіху;
- г) дитина успішно розвивається за підвищеного рівня навчання;
- д) виховання індивіда успішно протікає в разі цілеспрямованої дії дорослого за наміченим планом.

48. Науково-обґрунтоване, спеціально організоване чергування періодів сну і бадьорості дітей це:

- а) режим дня;
- б) освітній процес;
- в) режимні процеси.

49. Гуманізація освітнього процесу характеризується:

- а) посиленням дисципліни;
- б) визнанням знань, умінь і навичок метою різнобічного розвитку особистості;
- в) розглядом знань, умінь і навичок лише як засобу різнобічного розвитку особистості;
- д) прийняттям дитини як особистості;
- г) тактикою співробітництва педагога з дітьми.

50. Позиція наставника з боку педагога ЗДО найбільш застосовна для організації:

- а) творчої діяльності;
- б) самостійної діяльності;
- в) спільної діяльності вихователя з дітьми;
- г) безпосередньо організованої діяльності.

ФОРМИ, МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ РОБІТ ЗДОБУВАЧІВ

Форми і методи контролю

При вивченні курсу для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, викладачем можуть використовуватися спеціальні методи: аналітико-синтетичні, творчі, практичні, інформаційні, репродуктивні, інтерактивні. Форми оцінювання: іспит, фронтальне опитування, контрольна робота, доповіді, експрес-опитування, усне опитування, презентація, ситуативні завдання, самоконтроль.

Поточний контроль проводиться науково-педагогічними працівниками на всіх видах аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічними працівниками та здобувачами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівником для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачами для планування самостійної роботи. Поточний контроль може проводитися у різних формах, які є найбільш відповідними до навчального матеріалу, що оцінюється таким чином: усне опитування, тестовий або письмовий експрес-контроль на практичних заняттях та лекціях, колоквиум, виступ здобувача із доповіддю або повідомленням, участь у обговоренні питань на семінарських заняттях, комп'ютерне тестування тощо. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються кафедрою. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення поточної оцінки, при проведенні заліку і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни.

Методи поточного контролю – це оцінювання навчальних досягнень здобувача протягом навчального семестру за національною чотирибальною шкалою усіх видів аудиторної роботи (практичні заняття, самостійна робота). Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення здобувача в освоєнні програмного матеріалу дисципліни і спрямований на необхідне корегування самостійної роботи здобувача. Сюди входить: методи усного контролю – бесіда, розповідь здобувача, роз'яснення. Основою усного контролю слугує монологічна відповідь здобувача (у підсумковому контролі це більш повний, системний виклад) або запитально-відповідна форма – бесіда, у якій викладач ставить запитання і чекає відповіді здобувача. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі, можуть застосовуватися дидактичні картки, ігри, технічні засоби.

Поточний контроль здійснюється викладачами, які ведуть лекційні та семінарські (практичні) заняття. Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, доводить їх до відома здобувачів на початку модулю.

Поточний контроль основної частини матеріалу дисципліни рекомендується завершувати не пізніше передостаннього навчального тижня семестру.

Форми та порядок оцінювання знань аудиторної роботи здобувачів пропонує викладач-лектор (керівник курсу) за участю викладачів, які ведуть семінарські (практичні) заняття. Поточна аудиторна діяльність здобувача оцінюється за чотирибальною (національною) шкалою.

Поточний контроль аудиторної роботи рекомендується здійснювати за такими критеріями:

Тест (тест досягнень, тематичне тестування) – це набір стандартизованих завдань з визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його здобувачами. Перевага тестів у їх об'єктивності, тобто незалежності перевірки та оцінки знань від викладача.

Критерії оцінювання тестових завдань є:

«Відмінно» - 100% - 90% вірних відповідей

«Добре» - 89% - 75% вірних відповідей

«Задовільно» - 74% - 60% вірних відповідей

«Незадовільно» - до 60% вірних відповідей

Методи письмового контролю - забезпечують глибоку і всебічну перевірку засвоєння. У письмовій роботі здобувачеві необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних задач, психологічних ситуацій.

Критерії оцінювання письмової роботи здобувачів є:

«Відмінно» - виставляється за повну, правильну і обґрунтовану відповідь в письмовій формі. Здобувач вищої освіти оволодів понятійним апаратом, уміє конкретизувати теоретичні положення, виділяє суттєве в навчальному матеріалі, відповідає логічно, послідовно, уміє впевнено використовувати засвоєні способи дій в нових ситуаціях, типових, варіативних чи нестандартних.

«Добре» - показник хорошої успішності, її виставляють за правильну обґрунтовану відповідь, з якої видно, що здобувач розуміє теоретичний матеріал і володіє навиками і уміннями самостійної навчально-пізнавальної діяльності, допускаючи при цьому деякі несуттєві неточності під час виконання письмової роботи.

«Задовільно» - показник задовільної успішності. Вона свідчить про те, що знання мають розрізнений, фрагментарний характер, що здобувач здатний відтворити певну суму фактичних знань (іноді не усвідомлюючи в

цілому їх глибини, узагальненості) і використовує засвоєні способи дій в нестандартних умовах за зразком.

«Незадовільно» - виставляється за неправильну відповідь, яка не відповідає змісту вивченого матеріалу і свідчить про нерозуміння його основних положень. В письмових відповідях мають місце грубі помилки.

Методи усного контролю – бесіда, розповідь здобувача, роз'яснення. Основою усного контролю слугує монологічна відповідь здобувача (у підсумковому контролі це більш повний, системний виклад) або запитально-відповідальна форма – бесіда. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі, можуть застосовуватися дидактичні картки, ігри, технічні засоби.

Виконання практичних робіт: ситуаційна рольова гра, імітація, що визначає рівень його знань, умінь з предмету, і ставлення до навчання, ступінь його пізнавальної активності, свідомості, і вміння мислити, розв'язувати самостійно різноманітні завдання. Для практичних занять залежно від обсягу дисципліни, кількості аудиторних годин, відведених на цей вид роботи, кількості питань з тем занять, виходячи з обґрунтованих фізіологічних норм навчального навантаження здобувача, викладачем для кожного здобувача встановлюється обов'язковий мінімум виступів на семінарських заняттях у семестрі і мінімальна кількість виступів з обговореннями поставлених питань (участь у дискусіях); виконання в повному обсязі аудиторної роботи, обов'язкових завдань СРС.

Критерії оцінювання здобувача на практичних заняттях є:

«Відмінно» - прояв декількох видів активності на занятті: виступ із повідомленням, відповіді на запитання викладача, участь у дискусіях та обговоренні матеріалу тощо.

«Добре» - прояв двох видів активності на занятті: виступ із повідомленням, відповіді на запитання викладача, участь у дискусіях та обговоренні матеріалу з допущенням певних недоліків чи неточностей.

«Задовільно» - прояв одного виду активності на занятті: відповідь на запитання викладача неповна та не чітка, участь у дискусіях та обговоренні матеріалу малоактивна, ініційована викладачем.

Пасивна присутність на занятті не оцінюється.

Здобувач вищої освіти, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях здобувач може відпрацювати пропущені практичні заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи. Самостійна (індивідуальна) робота здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Контроль і облік поточної успішності на аудиторних заняттях самостійної (індивідуальної) роботи здійснюється шляхом виставлення в журналі обліку роботи викладача оцінок за чотирибальною (національною) шкалою.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти, яка передбачена в темі поряд з аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Критерії оцінювання самостійної роботи є:

«Відмінно» - здобувач міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і виконує роботу, вільно використовує набуті теоретичні знання при виконанні самостійної роботи, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«Добре» - здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його в самостійній роботі; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного в самостійній роботі;

«Задовільно» - здобувач в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але в роботі плутає поняття, практичні завдання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; виявляє неточності у знаннях при виконанні роботи, не вмє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«Незадовільно» - здобувач не опанував навчальний матеріал дисципліни, не відображає в роботі правильні результати, визначення, висновки в роботі не сформовані з опорою на теоретичні знання, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не виявляються.

Проміжний контроль – контроль, який проводиться з метою виявлення і попередження неуспішності здобувачів. Проведення проміжного контролю ініціюється проректором з науково-педагогічної роботи чи деканом відповідного факультету. Проміжний контроль виставляється за національною шкалою в результаті написання письмової роботи. Результати проміжного контролю виставляються викладачем у «Журналі обліку роботи викладача» та у «Журналі обліку роботи академічної групи» але не враховуються у загальному розподілі балів і не включаються до жодного виду робіт із коефіцієнтом.

Критерії оцінювання проміжного контролю є:

«Відмінно» - повністю розкрив зміст поставленого завдання чи проблеми; чітко зрозумів зміст, при цьому володіє спеціальною термінологією; послідовно і логічно викладає матеріал. Допускається 1-2 неточності у викладанні матеріалу, які не приводять до помилкових висновків.

«Добре» - правильно розкрив основний зміст матеріалу; точно користується термінологією; роботу виконав без грубих помилок. У відповіді можливі 2-3 неточності у використанні спеціальної термінології, несуттєві висновки та узагальнення, не грубі помилки, які не впливають на конкретний зміст.

«Задовільно» - зміст питання викладено частково, не завжди послідовно; відповідь неповна, але суть завдання в цілому розкрита; у використанні термінології є помилки.

«Незадовільно» - не розкрито основний зміст завдання; допущені грубі помилки в кінцевих висновках; здобувач слабо володіє спеціальною термінологією.

Модульний контроль проводиться 1 раз на семестр, включає проведення контрольного заходу за всіма темами змістовних модулів у формі контрольної роботи. До контрольної роботи допускаються всі здобувачі незалежно від результатів поточного контролю. Лектор розробляє контрольні завдання (варіанти, тести тощо) для проведення модульного контролю. При оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи є:

«Відмінно» - ставиться за правильне виконання всіх завдань;

«Добре» - ставиться за виконання 75 % від усіх завдань;

«Задовільно» - ставиться, якщо правильно виконано більше 60% від запропонованих завдань;

«Незадовільно» - ставиться, якщо завдань виконано менше за 60 % від запропонованих завдань.

Результати контрольного заходу здобувача, який не з'явився на нього, також оцінюються “незадовільно” незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим.

Підсумкова оцінка за поточний контроль виставляється як сума середньоарифметичних оцінок за національною шкалою за підсумками аудиторної роботи та модульної контрольної роботи (помножено на ваговий коефіцієнт), виставляється в журналі обліку роботи викладача, журналі обліку роботи академічної групи та облікових документах деканату.

Підсумковий семестровий контроль – екзамен.

Семестровий екзамен з навчальної дисципліни проводиться за традиційною схемою, оцінюється за національною шкалою (ваговий коефіцієнт – 0,4 прийнятий для денної форми навчання та 1,0 – для заочної форми навчання). Кожен здобувач, незалежно від поточної успішності, має його складати. Складений екзамен з оцінкою «незадовільно» не зараховується і до суми балів поточної успішності не додається. Щоб ліквідувати академзаборгованість з навчальної дисципліни здобувач вищої освіти складає екзамен повторно, при цьому результати поточної успішності зберігаються. У відповідності до вимог, об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача здійснюється наступним чином: під час складання іспиту з дисципліни кожен

здобувач отримує індивідуальний білет, що складається з теоретичної частини, що містить тести, три теоретичні питання і практичної частини, що містить практичне завдання. На підготовку екзаменаційного білету відводиться 45 хвилин, а викладення відповіді – до 20 хвилин. Форма проведення: письмово - усна.

Для здобувачів заочної форми навчання підсумковий контроль проводиться в період заліково-екзаменаційної сесії за обов'язкової присутності здобувача. Для складання підсумкового контролю студентами заочної форми навчання розробляються білети. У відповідності до вимог, об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача здійснюється наступним чином: під час складання заліку з дисципліни кожен студент отримує індивідуальний білет, що складається з теоретичної частини, що містить тести, два теоретичні питання і практичної частини, що містить ситуаційне завдання; на підготовку залікового білету відводиться 30 хвилин, а викладення відповіді – до 10 хвилин. Форма проведення: письмово - усна.

Критерії оцінювання знань здобувачів при складанні екзамену є:

Кожне питання оцінюється за національною шкалою. В окремих випадках, якщо виникають сумніви в оцінці знань здобувача або відповідь здобувача не достатньо повна, позбавлена логічності й визначеності, викладач може задавати додаткові (уточнюючі) питання в рамках білету. Відповіді на додаткові запитання впливають на оцінку завдань білету.

«Відмінно» – у відповіді повністю розкрито зміст запитання. Матеріал викладено логічно, аргументовано, мова є грамотною, науковий стиль викладення матеріалу, вільне володіння термінологічним апаратом дисципліни. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та додатковим матеріалом, що винесено для самостійного опрацювання

«Добре» – відповідь достатньо повно розкриває зміст запитання або розкриває основні (найважливіші) аспекти у запитанні, здобувач володіє термінологічним апаратом дисципліни. У викладеному матеріалі здобувач має помилки із аргументацією відповіді, недостатня логічність та послідовність викладення матеріалу. У відповіді продемонстровано високий рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях, та середній рівень володіння додатковим матеріалом.

«Задовільно» – відповідь на запитання є неповними, розкриває тільки деякі аспекти навчального матеріалу. Здобувач припускається помилок у використанні термінології навчальної дисципліни. Рівень володіння матеріалом, що було викладено на лекціях та додатковим матеріалом є посереднім, відповідає мінімально допустимому рівню засвоєння.

«Незадовільно» – у відповіді допущено суттєві помилки, які свідчать про відсутність володіння програмним матеріалом дисципліни, матеріалами обов'язкової літератури; здобувач слабо володіє / не володіє термінологією дисципліни. Відповідь практично відсутня.

У підсумку відповіді на білет підраховується середньозважений бал (в даному випадку середньозважений бал дорівнює середньоарифметичному), що є підсумковою оцінкою за екзамен для здобувачів заочної форми навчання.

При оцінюванні знань здобувачів денної форми навчання, підсумкова оцінка відповідей на білет множиться на середньо ваговий коефіцієнт – 0,4, отриманий результат додається до середньовагового, що є результатом оцінювання роботи здобувача за аудиторну роботу, контрольний захід та самостійну роботу. Отриманий результат є підсумковою оцінкою за вивчення предмету.

Підсумкова оцінка за вивчення предмета виставляється за шкалами: 4-бальною національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно), 100 – бальною ECTS і фіксується у відомості, заліковій книжці, індивідуальному плані здобувача вищої освіти.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України № 33 від 12 січня 2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pronovuredaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf>
2. Дичківська І.М., Поніманська Т.І. М.Монтессорі: теорія і технологія. К. Винавчий Дім «Слово», 2006. 304с.
3. Дошкільна освіта: історія і сьогодення /Упорядник Л.В.Лохвицька. Тернопіль: Мандрівець, 2011. 208с.
4. Лисенко Н.В., Кирата Н.П. Педагогіка українського дошкільця. К.: Винавчий Дім «Слово», 2010. 360с.
5. Павелків Р.В., Цигипало О.П. Дитяча психологія: навч.пос. К: «Академвидав», 2008. 431 с.
6. Поніманська Т.І., Дичківська І.М. Дошкільна педагогіка. Практикум. К., 2007. 352с.
7. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. К.Академвидав., 2006. 455с.
8. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки. / За заг. ред.. З.Н.Борисової. К., 2004.-507.

Допоміжна

9. Антонова, О.Є. Словник базових понять з курсу «Педагогіка»: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів: вид. 2-ге, доп. і перероб. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2014. 100 с.
10. Гавриш Н. В., Рагозіна В. В., Васильєва С. А. Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів: монографія. Кропивницький : ІМЕКС - ЛТД, 2021. 226 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729028/1/ВИХОВАННЯ%20ДІТЕЙ%20РАННЬОГО%20ВІКУ.pdf>
11. Гавриш Н. Інтегроване заняття: робота над помилками. Дошкільне виховання, 2018, №7. С. 8-13.
12. Гавриш, Н. В. Освіта і виховання дітей раннього віку – пріоритетний напрям освітньої політики: Наукова доповідь загальним зборам НАПН України 19 листопада 2021 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(2), 2012. С. 1-6. <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-1-9>
13. Дудник Надія. Педагогічні інновації в естетичному вихованні дітей старшого дошкільного віку. *Молодь і ринок*. №7-8 (193-194), 2021. С. 61-66. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.242599>
14. Дурманенко О.Л. Освітня діяльність у групах раннього віку. [Текст] : навч.-метод. посіб. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2022. 188 с. <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21371/1/durmanenko.pdf>
15. Іванова В. В., Козак А. В. Використання інноваційних технологій в закладах дошкільної освіти. *Нова українська школа: стратегія розвитку особистості [Електронний ресурс]*: збірник тез доповідей II

Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (15 грудня 2022 р., м. Мукачево) / гол.ред. Г.В.Товканець. Мукачево : МДУ, 2022. С. 33-36.

16. Іванова, В. В. Психофізіологічні особливості як ціннісна основа особистості дитини дошкільного віку. *Міжнародний науковий журнал "Освіта і наука"*. Мукачево-Ченстохова : РВВ МДУ; Академія ім. Я. Длугоша, 2024. Вип. 1(36). С.84-92. [http://dspace.s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/11508/1/Psychophysiological features as a valuable basis of the personality of a preschool child.pdf](http://dspace.s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/11508/1/Psychophysiological%20features%20as%20a%20valuable%20basis%20of%20the%20personality%20of%20a%20preschool%20child.pdf)

17. Іванова, В. В. Формування позитивної мотивації дошкільників до навчання: теоретичний аспект дослідження. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. Київ : Київський національний університет імені Т.Шевченка, 2014. № 2 (23). С.82-87 <http://dspace.s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/576/1/07.pdf>

18. Іванова, В. В., Сарканич М. Я. Побудова інтегрованого освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Наука майбутнього* [Електронний ресурс] : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В.В. Гоблик. Мукачево : РВВ МДУ, 2022. Випуск 1(9). С.45-53.

19. Іванова, Вікторія Емоції як вектор успішності освітньо-виховного процесу у закладі дошкільної освіти. *Молодь і ринок : щомісячний науково-педагогічний журнал*. Дрогобич, 2024. № 9(229). С.52-56. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.312262>; <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/11774>

20. Козак Л. Характеристика сучасних форм організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. *Інноватика у вихованні*. Випуск 12. 2020. С. 49-57. <https://doi.org/10.35619/iuu.v1i12.308>

21. Кошель А.П., Кошель В. М., Калімбет. О. О., Рябенко А. В., Хаблова М. О. Фізичне виховання дітей дошкільного віку як основа формування здоров'я сучасного суспільства. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»* №5, 2021. С. 277-284 <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.04.06.2021.050>

22. Крутій К.Л., Фунтікова О.О. Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять та назв. Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД., 2010. 324 с.

23. Машовець М. А. Трудове виховання дітей дошкільного віку: пошук нових ідей. *Інноватика у вихованні*. Вип. 7(2), 2018. С. 147-153.

24. Мельник Н. І. Професійна підготовка дошкільних педагогів у країнах Західної Європи: монографія. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. 392 с. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/20972/2/Монографія%20Мельник%20Н%20І%20..pdf>

25. Рейпольська О. Д. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку: новий погляд. *Вісник НАПН України*. 2020. Т. 2, № 1. URL: <http://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journa>

26. Рейпольська О. Д., Гудим І. М., Зайцева Л. І., Луценко І. В., Луценко В. О., Цветкова Г. Г. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти: технології проектування : навч.-метод. посібник. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 222 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729031/1/Освітнє%20середовище%20закладу%20дошкільної%20освіти.pdf>

27. Шкляєва Г., Бровата О., Дорошенко О. Педагогічні умови виховання моральності дошкільників: інноваційний погляд. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*, Вип. 5, 2024. С. 196-202. <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2024-1.29>

Інформаційні ресурси

Корисні посилання:

<https://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал.

<https://mon.gov.ua> – Міністерство освіти і науки України.

<https://mon.gov.ua/tag/doshkilna-osvita?&type=all&tag=doshkilna-osvita> – Міністерство освіти і науки України, дошкільна освіта.

<https://doshkillia.netlify.app> – Асоціація працівників дошкільної освіти.

<https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita-2/programi-rozvitku-ditey> –

Програми розвитку, виховання і навчання дітей дошкільного віку.

<https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita-2/maysternya-pedagoga> – Майстерня педагога.

<https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita-2/perelik-igrovogo-ta-navchalno-didaktichnogo-obladnannya> – Перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання для ЗДО.

<https://mon.gov.ua/tag/nova-ukrainska-shkola?&type=all&tag=nova-ukrainska-shkola> – Нова Українська школа.

<https://surl.li/mtcqvr> – Наступність між дошкільною та початковою освітою.

<https://kno.rada.gov.ua> – Комітет з питань освіти і науки.

Наукові бібліотеки:

<http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека імені В. І. Вернадського.

<https://dnpb.gov.ua/ua/> – Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. Сухомлинського НАПН України.

<https://msu.edu.ua/library/> – Наукова бібліотека МДУ.

Ресурси для неформальної та інформальної освіти:

<https://prometheus.org.ua/>

<https://ed-era.com/>

<https://vseosvita.ua/>

<https://www.coursera.org/>

<https://pifa.com.ua/>

Навчальне видання

ІВАНОВА В. В.

ПРАКТИКУМ З ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Практикум

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 6984 від 20.11.2019 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачєво, вул. Ужгородська, 26

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>